Գ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 661 | ՇԱԲԱԹ 21 ԱՊՐԻԼ 1901 | 4 ՄԱՅԻՍ 1901 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒՂԵԼԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճամբուն 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنیجه یومی سورهانتاك غزته‌سی
صاحب امتیاز د. جیوه‌لك
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեզ վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեզ վրայ
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Եւրոպական տէրութեանց ամէնուն ալ քաղաքականութիւնը խաղաղասիրական է այսօր, կամ այնչափ պատերազմական չէ, որչափ էր ասկէ կէս դար առաջ կամ մինչեւ Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին ժամանակամիջոցը, ուրկէ ետքը կը սկսէր նորը հինին տեղ։

Ասոր պատճառը ժամանակին բարերար փոփոխութիւնն եղած ըլլայ թէ հինին շարունակութեան անկարելիութիւնը, արդիւնքը նոյնչափ գնահատելի է։ Շատ փորձերով հաստատուեցաւ որ պատերազմէն խոյս տալու կ՚աշխատէին մեծ տէրութիւնները և փոքրերն ալ կամայ ակամայ կը համակերպէին մեծերու ընթացքին։ Փորձը սովորութիւն ըլլալու շրջանին մէջ մտած է հիմայ, և ամէն յոյս կայ որ սովորութիւնն ալ տակաւ առ տակաւ բնութեան շրջանին մէջ պիտի մտնէ օր մը... երբ լուսամտութիւնը սկսի կատարելապէս յաղթել ժողովրդային նախապաշարումներուն։

Ժամանակիս մտաւորական յառաջդիմութեան կը հաւատանք. բայց չենք կրնար հաւատալ որ ժողովուրդին նախապաշարումը կատարելապէս լուսամտութեան տեղի տալու չափ տկարացած ըլլայ։

Թէեւ Ֆրանսացին ու Գերմանացին, Ռուսն ու Անգլիացին հիմա իրար այնչափ չեն ատեր, որչափ կ՚ատէին առաջ, բայց վերջապէս կ՚ատեն։ Միայն թէ քիչ մը քիչ։ Դեռ այսչափ միայն։

Ուստի կրնանք հաւատալ թէ տէրութիւնները աւելի անձարողութեան կը պարտին ամէն բան, քան մտաւորական յառաջդիմութեան։ Կարողութիւնը կոյր վրէժխնդրութիւնն է, իսկ մտաւորական յառաջդիմութիւնը, լուրջ իրաւախոհութիւնը, որ ամէն չարիքներու առաջքը կ՚առնէ, և եթէ կարողութիւնը կասկածելի չըլլար, մտաւորական կարողութիւնը բաւական չպիտի ըլլար մինչեւ այսօր արգիլելու այնպիսի բաներ, որոնց չպատահիլը լաւ էր։

Գերմանական բանակը և Անգլիական նաւատորմը այժմ աւելի ազդու կերպով պիտի ծառայէին մարդկութեան, քան Ճօն Պրայթի մարդասիրական քարոզները, որոնք կը հարուածէին պատերազմը և կը փաստաբանէին թէ էն գէշ խաղաղութիւնը էն յաջող պատերազմէն նախամեծար է։

Արդ, եթէ ըսեն ձեզ թէ առանց գերմանական բանակին ցամաքային դաշնակցութիւն մը, և առանց Անգլիական նաւատորմին ալ ծովային դաշնակցութիւն մը աւելի զօրաւոր կ՚ըլլայ, չհաւատացած ատեննիդ աններելի մեղք մը գործած չէք ըլլար։ Բարեբաղդաբար այս երկու տէրութեանց ալ ամէն կերպ շահերը այնպէս կը պահանջեն որ եւրոպական խաղաղութիւնը կարելի եղածին չափ երկար ատեն անվրդով մնայ։

Չենք կրնար հասկնալ թէ իրականին մէջ ասկէ աւելի մեծ ի՞նչ պաշտպանութիւն կրնայ ըլլալ անոնց համար, որոնք ամէն պատճառ ունին վախնալու եւրոպական չփոթութիւններէ։

Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմէն ի վեր, միայն չփոթութեանց շշուկներն էին որ այնչափ մտատանջութիւն և անոր հետեւանքը եղող վաճառականական և սեղանաւորական տագնապներ յառաջ կը բերէին։ Հապա ի՞նչ պիտի ըլլար եթէ պարզ շշուկը իրականի փոխուէր։

Այնպէս կը կարծուէր թէ իրականը պատահած ատեն ինչ որ ալ ըլլար, գոնէ ամէն բան միանգամ ընդ միշտ վերջանալով, անկէ ետքը այլեւս հանդարտ ժամանակամիջոց վայելել կարելի պիտի ըլլար։ Սակայն անցեալին փորձերը կատարելապէս համոզեցին ամէնքը թէ յաւիտենական բացակային սպասել էր տեղի։

Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմէն ի վեր անցած եւրաքանչիւր տարի՝ վրէժխնդրութեան պատերազմի մը հաւանականութենէն բան մը զեղչեց, և այսօր այն վիճակին հասած ենք որ խնդիր եղած է թէ Ֆրանսայի ներկայ մեծութեան համար, յամրաշարժ ժամանակին խաղաղութիւնը անմիջական պատերազմէն աւելի նպաստաւոր եղած չէ՞ արդեօք։

Ֆրանսա իրականին մէջ խաղաղութեան ապահովութեան տակ աւելի մեծ և զօրաւոր եղաւ, ինչ որ գուցէ ամենավտանգաւոր պատերազմէ մը ետքը չպիտի կրնար ըլլալ յաջողութեան կերպով։

Պէտք է ըսել որ ասոր մէջ մտաւորական յառաջդիմութիւնը մեծ դեր մը չունէր։ Իրապէս գործ տեսնողը ժամանակն ու հաշիւն էր։

Մանաւանդ 1875էն ետքը անցած եւրաքանչիւր տարի՝ Սըտանի յիշատակէն բան մը կը ջնջէր, ինչպէս որ ջնջած էր Վաթէրլոյի յիշատակէն, և այն միեւնոյն տարիները յաջորդաբար աւելի զօրաւոր և նպաստաւոր դիրքի մը մէջ կը դնէին այն թշնամին, զոր բաղդատաբար աւելի տկար եղած ատենը տապալել անկարելի եղած էր։

Իսկ հիմայ Գերմանիոյ դէմ յաջող պատերազմի մը վրայ, Ֆրանսայի մէջ միայն անոնք կը խորհին, որոնք Տօլօնի զօրանոցներէն և Թուլոնի զրահաւորներէն ուրիշ բան տեսած չեն։

Արդի պատերազմները բաղդին գործերը չեն, այլ հաշուի։

Պատերազմական յատկութիւն, զինուորական կրթութիւն, կազմակերպութիւն, բազմամարդութիւն, բանակը պատերազմական վիճակի մէջ դնելու արագութիւն. ահա ասոնք են միայն յաջողութեան պայմանները, բացի մշտնջենական անորոշ դրամականէն, որ սակայն մէկ կամ միւս կողմին վրայ առաւելակշիռ ազդեցութիւն մը չունի երբ պատերազմի վրայ է խնդիրը։ Իսկ միւս ամէն բաներու մէջ, գործերու վիճակը աւելի նպաստաւոր է Գերմանացիին, քան թէ Ֆրանսացիին։

Մեծն Ֆրետերիքի ժամանակէն ի վեր եւրոպական ազգերու մէջ չէ տեսնուած ժողովուրդ մը, որ իբր տնհատ Բրուսիացիի մը, Բոմէրանիացիի մը չափ բնականէն պատերազմիկ ըլլայ, որուն երկրորդ տպաւորութիւնն է կարծենք Պավիերացին։ Բայց եթէ առարկութիւն մը ըլլայ այս մասին, չպնդած ատենդ ալ Ֆրանսայի նպաստաւոր կարծիք մը յայտնած չես ըլլար։

Զինուորական կրթութեան մասին սակայն ո և է առարկութեան իրաւունք չկայ։ Բրուսիացին սկիզբէն ի վեր երկրագործ մը, խանութպան մը, վաճառական մը, սեղանաւոր մը կամ հանքագործ մը ըլլալէ աւելի զինուոր մը եղած է. և այսչափը բաւական է ամէն բան հասկնալու։

Բանակին կազմակերպութեանը գալով, այնչափ սքանչելի վիճակ մը ունի այն, որ նոյն իսկ Ֆրանսայի համար ալ օրինակ մը եղած է։

Բազմամարդութեան խնդիրը բոլորովին աննպաստ եղաւ Ֆրանսայի։ Մինչդեռ Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին ատեն երկու կողմի ժողովուրդին թիւը հաւասար էր, այսօր Գերմանացին Ֆրանսացիէն մէկուկէս անգամն է գրեթէ։

Իսկ բանակը շարժման վիճակի մէջ դնելու արագութեան մասին, տակաւին Գերմանիոյ հաւասարող ուրիշ պետութիւն մը չկայ։

Անգլիոյ համար շատ կարեւորութիւն ունեցող խնդիր մը չէ այս, որովհետեւ ցամաքային դրացի մը չունի այն, և հետեւաբար անմիջական յարձակումէ մը չի վախնար։ Անգլիայէն ետքը կուգայ Ռուսիա, որ թէև յանկարծական յարձակումէ մը կրնայ մեծապէս վնասուիլ. բայց կանուխէն բոլորովին ապահով ընդարձակ պաշտպանողական գծերու տէր ըլլալուն համար, այդ յանկարծական յարձակումը վճռական ազդեցութիւն մը չի կրնար ունենալ։

Իսկ Ֆրանսա, Գերմանիա, Աւստրիա և Իտալիա բոլորովին տարբեր վիճակի մէջ են. և եթէ թշնամին իր զօրքը աւելի շուտ պատերազմական վիճակի մէջ դնելով յանկարծական կերպով իրենց երկիրը կոխէ, պատերազմին կէսը շահած կ՚ըլլայ արդէն։

Արդ, ինչպէս ըսինք, ամենէն առաջ իր զօրքը պատերազմական վիճակի մէջ դնելու կարող տէրութիւնը Գերմանիան է. և հիմա քանի որ Մեց և Սթրազպուրկ իր ձեռքն են, 1870-71էն աւելի դիւրութիւն ունի անմիջապէս Բարիզի վրայ քալելու համար, որ առաջին ճակատամարտին յաջողութիւն ունենալէն և այդ յաջողութիւնն ալ թշնամիէն առաջ իր զօրքը պատերազմական վիճակի մէջ դնելէն կախում ունի։ Մինչդեռ առաջին ճակատամարտին յաջողութիւնը Ֆրանսայի կողմը մնացած ատեն, Մէցի և Սթրազպուրկի ամրութեանց գծերը, պարտուած գերմանական բանակի մը համար պատսպարան մը և ինքզինքը նորէն կարգի դնելու համար յենակէտ մը կրնան ըլլալ, Ֆրանսական բանակը յաղթուած ատեն բոլորովին անօգնական մնալով Բարիզի վրայ ետ քաշուելու պարտաւոր կ՚ըլլայ, որուն հետեւանքն է պաշարում, և պաշարման հետեւանքն ալ է հարիւրէն իննսուն հինգ ուշ կամ կանուխ անձնատուութիւն մը, որովհետեւ անառիկ տեղ մը պաշարելը շատ դժուար բան է, և տեղ մը, զոր կարելի կ՚ըլլայ պաշարել, գրաւման համար անկէ անդին միայն քայլ մը մնացած կ՚ըլլայ. և եթէ դուրսէն մեծագոյն զօրութիւն մը պաշարումը վերցնելու կարող չըլլայ, այդ մէկ քայլն ալ արդէն առնուած կը սեպուի։

Ասով կրնայ հասկցուիլ արդէն թէ բանակը աւելի շուտ պատերազմական վիճակի մէջ դնելը ի՞նչ առաւելութիւն ունի, մանաւանդ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի համար։

ԼԻՈՒՓ

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄՐՏԻՌՈՒՆ

Մեր ընկերական կազմակերպութեան յոռի կողմերը մատնանշած պահուս, կ՚ուզէի մեղմօրէն ցոյց տալ վէրքը որ բացուած է Հայ ընկերութեան ծոցը։ Կը զգայի թէ գծուած խուսափուկ պատկերները իրենց բարախուն կենդանութեամբ բաւական չեն դարմանելու, սպիացնելու այդ վէրքերը, որոնք մեծապէս կը լայննան, կը բացուին ու կը սպառնան եկող սերունդներուն փտտումը դառնալ։

Բայց ի՞նչպէս տարբաղադրել այդ վատութեան նիւթը՝ չափազանց զգայուն, թէ և նոյն ատեն չափազանց ուշիմ ընկերութեան մը ներկայութեանը, որ վիպասանքի սուր ցաւերը կը զգայ այդ խուսափուկ պատկերներու նկարագրութենէն իսկ։ Ասոր համար ահա հարկ է բաւականանալ միշտ անցողակի ցոյց տալով լերկ իրականութիւնը, զգուշանալով մանաւանդ լոյս սահմանումներէ որոնք թերեւս չկրնան, մի և նոյն ատեն դառնացնեն զիրենք այն գրիչներուն դէմ՝ որ իրենց կորի սուր հանգամանքովը խիստ սրբագրութիւններ ընել կը միտին իրենց համար սահմանուած այնքան հեշտ և դիւրատար կենցաղագիտութեան մը պայմաններուն մէջ, և ինչպէս դուք կը բաւականանաք մեր ընկերութեան ծոցին մէջ գործուած անախորժ իրողութիւնները մէջ բերելով միայն, այնպէս ալ բաւականացած եմ կենցաղագիտական սխալները ցոյց տալով և սրբագրութեան հոգը թողլով անոնց որ կ՚ըմբռնեն ճշմարտութիւնը։

Մենք երկու անջատ դասակարգ ունինք(*), որոնք հաւասարապէս բարքերու թեթեւութեան կենդանի պատկերներ կրնան ըլլալ։ Անոնց քով յայտնի կ՚երեւի նկարագրի թերութեան և յոռի դաստիարակութեան արդիւնքը։ Այն որ համեմատաբար ընկերութեան սանդուղին ստորին աստիճաններուն վրայ կը գտնուի, տեսակ մը միամիտ տկարութեամբ պարզապէս ընդօրինակող մը եղած է իրմէ բարձր դասակարգի ընկերական սովորութիւններուն, և զանոնք քիչ մը աւելի մերկացնելով իրենց նուրբ կեղեւէն, սուր ցցայտուն լիրբ կաղապարէ մը անցուցած է, այնպէս որ անկարելի է անոնց աղաւաղեալ ձեւին ո և է անուն մը տալ։ Չափազանց տգեղ պատկերներ հարկ չէ մէջ բերել այդ կարգի ընկերութեանց մէջ գործուած ընկերական զեղծումներուն նմոյշը տալու համար, և սակայն այս դասակարգը՝ զոհ մը յոռի դաստիարակութեան՝ չէ այնքան մեղադրելի, որքան նա միւս դասակարգը, որ կատարելապէս գիտակից քաղաքակիրթ ընկերութեանց բարքերու գերանուրբ փափկութեան, խստապահանջ կանոններու, դաստիարակութեան տեսականը միայն ըմբռնած, գործնականին մէջ կը թերանայ, և անիմաստ ստորամոլութեամբ մը խառն ազգութեանց սովորութիւնները կը ներմուծէ մեր ընկերութեան ծոցը, իր կարգին աղաւաղելով և իր քմայքի կաղապարումէն անցընելով զանոնք, բան մը որ մեր նկարագրին թերութիւնը ի վեր կը հանէ յստակօրէն։

Ընկերական և ընտանեկան շրջանակներու մէջ տիրող օտարամոլ ոգին արտաբերումն է մեր ներքին համոզումին, և տեսակ մը չանս վերաբերումին դէպ ի այն ամէն բաները որ օտար են։ Բայց մենք, ինչպէս արդէն գիտել տուի, ճշգրիտ ընդօրինակողներ չեղանք այդ բարուց։ Ահա այս մէջ կը բերեմ մէկ քանի կարկառուն օրինակներ։—

Այցաքարտի սովորութիւնը այնքան ընդհանրացած է մեր մէջ, որ չորեքտասնամեայ աղջիկներն իսկ իրենց անուամբ այցաքարտեր ունին, և կը գործածեն առանձնական համարձակութեամբ, վայրկեան մը իսկ չմտաբերելով թէ երեսնամեայ օրիորդներու միայն թոյլատրուած է այդ բացառիկ ազատութիւնը, և բարեկրթութեան օրէնքները խստիւ կ՚արգիլեն դեռահասներու՝ այդ կարգի համարձակութիւն մը։ Առարկուի գուցէ թէ այդ ըստ երեւութին այնքան անմեղ բանը ինչո՞ւ արգիլել նոր սերունդին։ Առիթ տեսակ մը գործելու ազատութիւն, հեղինակութեան պէս բան մըն է զոր կ՚արգիլէ Եւրոպացի խստապահանջ ծնողքը իր զաւակին։ Մեր մէջ դեռահասակ աղջիկը անբաժան ընկերն է իր մօրը, այցելութեանց և ընդունելութեանց պահուն, և չափազանց ներողամիտ թոյլատուութեամբ մը կը միջամտէ խօսակցութեանց՝ իր կարծեաց ոչ-սահմանափակ արտայայտութեամբ և տաշեցուցիչ համարձակախօսութիւնով։ Այսպէս ահա մենք՝ գէշ ընդօրինակողներս՝ «արտաքին ձեւերուն միայն կառչած» ենք, ու բաւականէն աւելի զեղծած անոնցմով, անուշադիր անհոգութեամբ խաթարած ենք մեր ցեղային, եթէ ոչ գերանուրբ, այլ գէթ համեստագոյն ձիրքերը և սովորութիւնները, որոնք իրենց յատուկ փափուկ քօղին տակ շատ աւելի մտերմոտ թերեւս սեղմ եւ նուրբ էքիւէրներուն, քան անպատկառ համարձակութիւնը որով խաթարած ենք մեր բարքերը, և կրկնապէս հեռացած ցեղային լքուած կենցաղավարութենէն եւ Եւրոպական կենցաղագիտութենէն։

Ցաւալի և ճղճիմ կը գտնենք մեր տոհմային դաստիարակութիւնը։ Կ՚ըսեմ թէ տոհմային դաստիարակութիւնը այսօր այլ եւս գոյութիւն չունի գրեթէ։ Տոհմային կրթութիւն ըսելով պէտք է հասկնանք այն առողջ, պարզ, ուղիղ դաստիարակութիւնը, որ ցեղին յատուկ սովորութիւնները կ՚ազնուացնէ, կը պատշաճեցնէ քաղաքակրթութեան պահանջներուն, պահելով ինքնատիպութիւնը բարուց, և համակիր զգացմամբ յարգելով ինչ որ ինքնուրոյն է իր ցեղին։

Եւրոպական լայն դաստիարակութիւն մը չի թելադրեր անհատ մը՝ չքմեղել և չյարգել իր ցեղին յատուկ սովորութիւնները։ Աւելի մեր ինքնածին արտամոգրութիւնն է այն քիչ յարգանքը, այն դեղեւկոտ հաւատքը զոր ունինք տոհմային կրթութեան համար։

Այսպիսի արտամոգրութիւններ ահա մեզ ըրած են զմեզ օտար կրթութեան մը, զոր մեր հասկցած կամ չհասկցած կերպով փութացած ենք իւրացնել։

Ֆրանսական կրթութեան նախապատուութիւն տուած էի անոր համար մանաւանդ, որ Ֆրանսացին՝ այդ գերազանցապէս դաստիարակիչ ազգը՝ իր բարուց «առաքինի խնութեան» պատշաճեցուցած է կենցաղագիտական օրինաց աւելի կամ նուազ սեղմ հանգամանքը։ Մենք եւս իբր արեւելեան, ազգային ծագմամբ, աւելի պէտք ունինք կենցաղագիտօրէն անձուկ շրջանակի մը. այնպէս որ կարելի չըլլայ մեզ անսահման թոյլատուութիւններ վայելել, որոնք աղետաբեր ըլլալ կ՚սպառնան մեր ընտանեկան բարոյականին։ Ըսի թէ Ալպերն իր զաւակներուն տուած է ազատութիւններ, որոնք հոգեբանօրէն կը պատշաճին իր ազատ ձգտումներուն, իր խառնուածքին և իր բարուց չուշանափոյլ մաքրութեան։ Աչքի առջեւ ունիմ Չիքակոյի տրուեստահանդէսին ցուցադրուած գրքի մը մէկ օրինակը, ուր Ամերիկացի դպրոցականներու շարադրութիւնները կան իրենց ստորագրութեամբ եւ տարիքներով, ու պիտի չհաւատաք թերեւս երբ ըսեմ թէ՝ այդ չորեքտասնամեայ դպրոցականները իրենց նիւթ առած են չափազանց հովուերգական նկարագրութիւններ, ծրագիրներ իրենց ապագայ... կեանքին, պայմաններ վերադարձներ իրենց նշանածներուն հետ եւլն.։ Եւ ըսել թէ այդ ամէնը ներկայացուցած են իրենց դասատուին, անհաւատալի է. բայց այս ամէնն այնքան պարզուկ, միամիտ, այնքան մաքուր բնական զգացման արտայայտիչ հանգամանքն ունի, որ պարզապէս հիանալի է։

Հիմա կարելի՞ է երեւակայել թէ մենք պիտի կրե՞նանք պատշաճեցնել մեր բնականը, այդ բարքերուն։ «Կենցաղագիտութիւն» յօդուածովս յաւակնութիւն չունէի հիմնական բարեփոխում մը առաջարկել. կ՚ուզէի անցողակի ցոյց տալ ընկերական զեղծումները՝ իրենց անբնական երեւոյթներուն տակ, և ընթերցողին ուշը մեղմիւ դարձնել այն կողմ։ Դուք եռանդագին կը փորձէք հիմնական բարենորոգման մը գաղափարին և առ այդ միջոցներ կ՚առաջարկէք։ Իրաւ է թէ երբէք առաջնորդող գործ մը ունեցած չէ մեր ժողովուրդը, որ այդ կարգի գործերէ մեծապէս պիտի օգտուի. բայց սպասելով որ հասարակութիւնը իր տրամադրութեան տակ ունենայ այդպիսի գործ մը, տնտեսագիտութեան իբր մէկ ճիւղը, կենցաղագիտութիւնը կրնայ դասաւանդուիլ վարժարանաց մէջ։ Օտար գրականութիւնը գեղեցիկ գործեր ունի այս նիւթին վերաբերեալ։

ՀՌԻՓՍԻՄԷ

(*) Կը յարգենք բացառութիւնները։

ՉԷՔ ՇԻՆԵՐ, ԱՅԼ ԱՆԿԱՐԳ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՊԱՏՃԱՌԵՑՆԷՔ

Ուշադիր հետեւող մըն եմ Պատ. լրագրէդ մէջ եկեղց. երաժշտութեան մասին եղած հրատարակութիւններուն։

Մէհաէրեան էֆ. կը ջանայ ապացուցանել և անխուսափելի իսկ կը նկատէ թէ մեր եկեղեցական երգեցողութիւնը՝ իբր

մէկ ճիւղը արեւելեան երաժշտութեան՝ պարտի կրել ու հետեւիլ այս վերջնոյն փոփոխութիւններուն ու զարգացումին։ Մենք կը հաւատանք թէ մեր Ս. Հայրապետները ներշնչումով գրեցին շարականները ու ներշնչումով երգեցին զանոնք. իրենց մաքուր ու անբիծ հոգիներուն ցոլացումներն էին այդ գեղգեղանքները. կը մոռնենք նաեւ թէ ժամանակակից Հայ և գրացի աշխարհիկ երգողներ կային։ Ժամանակի ընթացքին հետ՝ բարքերու և զգացումներու փոփոխմամբ՝ աշխարհիկ երգեցողութիւնը մեծ յառաջդիմութիւն ըրած է. այսօրուան սիրային են. երգերը չէ կարելի բաղդատել Շահ Իսմայէլի հետ. խաղերուն։ Դժբաղդաբար բնաւ ունեցած չենք կամ շատ քիչեր ունեցած ենք, որոնք միայն հոգեւոր կեանքի մը մէջ տպաւորած ու ազդուած, մեր մաքրակենցաղ Հայրապետներու Շարականներէն լսելի ընել տային մեզի հոգեպարար եղանակներ։

Ահա այս բացարձակ իրողութիւնը գիտնալով ժողովուրդը կը գայթակղի ու կ'արհամարհէ մեր եկեղեցիին այն երաժիշտները, որոնք խմասատակօրէն ու յանուն բարեկարգման օրինաց կը յանդգնին, արափոնք մը կամ ուրիշ վիճակ մը արտայայտող չարգիլի մը եղն. եղանակը պաշտճեցնել Մեղեդիի մը ու Տէր ողորմեայի մը. ու երբ մենք եկեղեցիին մէջ զայն կ'երգենք առ Աստուած աղերսանքի մը համար, անկարելի է սրբապղծութիւն, ամբարշտութիւն չհամարել այդ անպատկառ փոփոխութիւնները։

Չենք կարող փոխել մեր շարականները. չենք կարող նաեւ փոփոխել մեր Հայրապետաց երգած եղանակները. սուրբ էին անոնք և սրբութեամբ ու հոգիով երգեցին։

Գործիչ ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ ՄԸ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Հայ-Հռոմէական պաշտօնեաներէն մէկը վերջերս Պատրիարքարան դիմելով, իր մեռած ազգականներէն մէկուն ժառանգորդը ըլլալու մասին վկայական մը կը պահանջէ։ Պատրիարքարանի մէջ հարկ եղած քննութիւնը կատարուելէ և ազգահամարի տումարներէն ստուգուելէ յետոյ թէ արդարեւ դիմող անձը հանգուցեալոյն ժառանգորդն է, կը տրուի վկայականը, որ կը ներկայացուի Շէյխ իւլ Իսլամի դրան, և հարկ եղած օրինական գործողութիւնը կը կատարուի։ Այս միջոցին ուրիշ մը մէջտեղ ելլելով կը դիմէ ուղղակի Կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեանի, որուն կը յայտնէ թէ տրուած վկայագիրը վաւերական չէ, և թէ ինքն է հանգուցեալոյն օրինաւոր ժառանգորդը։ Տ. Պօղոս Պատրիարք այս յայտարարութեան վրայ իր կողմանէ ալ քննութիւն մը կատարելով, իր անձնական կնիքով վկայագիր մը կուտայ վերջին դիմումը ընող անձին՝ Շէյխ իւլ Իսլամի դրան ներկայացնելու համար, որուն մէջ կ'աւելցնէ նաեւ թէ նախապէս տրուած գիրը օրինաւոր չէ, և նոյն իմաստով գիր մըն ալ կը ղրկէ Դատական նախարարութեան։ Շէյխ իւլ Իսլամի դուռը այս վերջին գրին վրայ, նկատելով որ առաջին վկայագիրը կեղծիքով մը կրնայ ձեռք անցուած ըլլալ, կը պահանջէ Դատական նախարարութենէն որ քննութիւն բացուի և այդ կեղծիքին հեղինակները պատժուին։ Դատական նախարարութիւնը խնդիրը ընդհանուր դատախազին կը յանձնէ, և յատուկ թէզքերէով մըն ալ խնդիրը կը հաղորդէ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին, որ իր կողմէ ալ 3 անդամէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմած է, կարեւոր քննութիւնը կատարելու և իրողութիւնը երեւան հանելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԵՔԻՆԻ ՄՕՏ ՊԱՐԻՍՊԻՆ մօտ տեղի ունեցած ճակատամարտին վրայ նոր մանրամասնութիւններ կը հասնին։ Ճակատամարտին մէջ գլխաւոր դերը կատարած են Գերմանացիները, որովհետեւ Ֆրանսացիները ուշ հասած էին։ Գերմանական ամէնէն փոքրաթիւ գունդը իր դրօշը պարզած էր արդէն, Հայ-Շան-Քուանի դրան առջեւ, երբ Չինացիները թնդանօթի հարուածներ և ժայռերու կտորներ տեղացնել սկսեր են յարձակողներուն վրայ։ Բայց հակառակ ասոնց, Գերմանացիները յաջողեր են գրաւել Չինացիներու բռնած դիրքը, և սկսեր են ռմբակոծել Չինացիները։ Ասոնք իրենց դիրքը բողոքով փախեր են։ Գերմանական հեծելազօրքերը հալածեր են զանոնք մինչեւ Շան Սի։ Գերմանացի գնդապետը և երկու զինուոր վիրաւորուեր են։ Ուրիշ ճակատամարտներ ալ տեղի ունեցեր են հարաւային կողմը։ Գերմանացիները ութ թնդանօթ գրաւեր են Չինացիներէն։ Մեծ-Պարսպին առջեւ գտնուող ամրութիւնները քանդուեր են։ Գերմանական զօրքերը վերադարձած ատեն շատ դժուարութիւններ քաշեր են, աւերող սաստիկ տաքին պատճառաւ։

ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԿԻՐ երեք մանտարիններ գլխատուած էին Բեքինի մէջ։ Ասոնց մարմինները Շանկայ քաղաքին մէջէն անցուելով թաղուեր են մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Այս մանտարինները ամբաստանուած էին թէ օտարականները ջարդելու հրաման տուող գիր մը փոխելով անոր տեղը օտարները պաշտպանել հրամայող յայտարարութիւն մը հրատարակ հանած են։ Ցուցարկութեան ներկայ գտնուեր են բարձրաստիճան Չինացիներ և խուռն բազմութիւն մը։ Ամէն կողմէն ցաւակցութեան արտայայտութիւններ եղեր են այս երեք պաշտօնատարներուն, որոնք օտարներուն համար զոհած էին իրենց կեանքը։

ՔՈՐԷԱՅԻ կնքելիք փոխառութեան մէջ Ռուսիա մաս չունի եղեր ինչպէս կը հաստատէ Սէուլէն հասած վերջին լուրերը։ Պէտք եղած դրամը միայն Եունանի Ֆրանսական խմբակը պիտի հայթայթէ, և փոխարէն հանքային մենաշնորհ մը առնելով Բէօնկ-Եան Տօ գաւառին մէջ։ Քորէայի Ռուսական դեսպանը այս օրերս Ճափոն գացեր է ինքզինքը դարմանելու համար, որովհետեւ շուն մը խածած էր զինքը։ Դեսպանը թղթակցի մը հետ տեսնուելով յայտարարեր է թէ Ռուսիա հակառակ է այդ փոխառութեան, որովհետեւ այնչափ աղքատ է որ կարեւորութիւն չունի։ Եթէ Քորէա բան մը ընել կ'ուզէ, պէտք է մեծ փոխառութիւն մը կնքէ, և ոչ թէ չորս ու կէս միլիոն եէնի խեղճ գումարը։

ԲԵՔԻՆԷՆ կը հեռագրեն Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունկի՝ թէ Ռուսերը Մուքտենի մօտ բուռն ճակատամարտ մը ունեցեր են Չինացիներուն հետ, և 60 հոգիի կորուստ տուեր են, մեռել և վիրաւոր։ Չէրքէզ զօրավարն ալ վիրաւորուեր է։

—Վալտէրզէ զօրավարը կը հեռագրէ թէ ապրիլ 23ին և 24ին Մեծ Պարսպին առջեւ կատարուած ճակատամարտներու կորուստին ընդհ. գումարն է սպայ մը և 7 զինուոր մեռած, և սպայ մը և 12 զինուոր ծանրապէս վիրաւորուած. հազարապետ մը, երկու սպայ և 34 զինուորներ ալ թեթեւապէս վիրաւորուեր են։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ Ափրիկէի բնակիչներու թիւին վերաբերող տեղեկագիր մը զրկուած է Պրիւսէլ, Տրիպոնի Պէլժիական հիւպատոսին կողմէ։ Այս տեղեկագիրը 825000 հոգի կը հաշուէ ամբողջ Հարաւային Ափրիկէի, այսինքն Քափ-Քոլոնիի գաղթականութեան, Թրանսվալի, Օրանժի, Պասութոլէնտի, Պէչուանալէնտի, Ռոտեզիայի և Նաթալի սպիտակամորթ բնակիչներուն թիւը։ Ասոնց 393400ը Անգլիացի է, իսկ 431600ը Հոլանտացի (Պօէր)։ Միայն Թրանսվալ և Օրանժ 302250 բնակիչ ունին, որուն 158000 Հոլանտացի, իսկ 144250ը Անգլիացի։ Պէլժիական հիւպատոսը կ'ըսէ թէ՝ երբ խաղաղութիւնը վերահաստատուի անգլիական վարչութեան տակ, առեւտուրը և ճարտարարուեստը մեծ յառաջդիմութիւններ պիտի ընեն Հարաւ. Ափրիկէի մէջ։

ԱԼԺԵՐԻՈՅ դէպքերը բոլորովին վերջացած են և խաղաղութիւնը վերահաստատուած է, ինչպէս կ'ըսէր երէկ գիշերուան հեռագիրը։ Բնիկ ժողովուրդը շատ զարմացած է եղեր այդ քանի մը մոլեռանդներու յանկարծական շարժումէն, եւ անմիջապէս կառավարչատունը գացեր է, իր անձնուիրութիւնը և հաւատարմութիւնը յայտնելու համար։ Բնիկները նոյն իսկ կ'աջակցին Ֆրանսական իշխանութիւններուն, յանցաւորները ձերբակալելու համար։ Արդէն ապստամբներէն ձեռք անցուած են, և խուզարկութիւնները կը շարունակուին։ Ամէն օր բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կ'ըլլան։ Մինչեւ հիմա 200է աւելի հրոսակներ ձերբակալուեր են։ Տեղացի երեւելիները խոստացեր են աջակցիլ Ֆրանսական զօրքերուն, յանցաւորները բռնելու եւ գողցուած առարկաները իրենց տէրերուն յանձնելու համար։

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՄԷՋ կարեւոր փոփոխութիւններու կը սպասուի։ Կ'ըսուի թէ Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչ կարդինալ Ռամբոլլայի տեղ նոյն պաշտօնին պիտի կոչուի կարդինալ Ֆէրրադա, որ ատեն առաջ Բարիզի պապական նուիրակն էր։ Վերջին ժամանակներս կարդինալ Ռամբոլլայի քաղաքականութիւնը տեսակ մը ցրտութիւն յառաջ բերաւ Սպանիոյ ու Վատիկանի, և Պորթուկալի ու Վատիկանի միջեւ։ Կարդինալ Ռամբոլլա ջերմ Ֆրանսասէր մըն է։ Կը հաւատան թէ Կարդինալը պիտի թողու իր արդի պաշտօնը, կրօնածուալական ժողովին պետ ըլլալու համար։ Կարդինալ Լէտոխովսքի, որ այս ժողովին նախորդ պետն էր, հրաժարած է առողջական պատճառներով։ Վիեննական իրազեկ թերթ մը կը հաւաստէ թէ կարդինալ Լէտոխովսքի ջերմ պաշտպան մը եղած էր Գերման շահերու՝ կաթոլիկ միսիոնարութեանց մէջ, և այսպէս շարունակական հակառակութիւն մը ունեցած էր կարդինալ Ռամբոլլայի Ֆրանսասէր քաղաքականութեան հետ։ Հետեւաբար այս երկու հականական անուանումները նշան մը կը համարին թէ Լէոն ԺԳ. Պապը մինչեւ վերջը հաւատարիմ պիտի մնայ իր Ֆրանսասէր քաղաքականութեան, և ժողովուրդներու և կառավարութիւններու շահերուն համերաշխ պաշտպանելու բաղձանքին։

ՉՈՂԳԱՏԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹԻ ճարտարագործութիւնը բաւական զարգացած է Հարաւային Ռուսիոյ մէջ, բայց խնդրանք չկայ։ Ինչպէս ընթերցողները կը յիշեն, վերջերս հսկայ ընկերութիւն մը կազմուեցաւ այդ ճարտարարուեստին մեծ մասը մը կազմել, ճարտարագործական հաստատութիւններու և կառավարութեան ներկայացուցիչներէ։ Այս յանձնաժողովը խնամով պիտի քննէ արտասահմանէն ըլլալիք ապսպրանքները, և երբ տեսնէ թէ ասոնք Ռուսիոյ մէջ ալ կրնան ձեռք ձգուիլ, չպիտի թողու որ յանձնարարութիւնը օտար գործարանի մը ըլլայ։ Ասով Ռուսիացին պարզապէս չպիտի կրնայ օտար երկիրներ ապսպրանք ընել։ Ռուս կառավարութիւնը առաջին օրինակը ինք կուտայ, 10 միլիոն բուտ պողպատի ձող, 200 վայրաշարժ և 5000 վակոն ապսպրելով Հարաւային Ռուսիոյ երկաթի և պողպատի գործարաններուն։

ՓԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՆԵՐՈՒ պատերազմը մէկ միլիառ ֆրանք ծախք պատճառած է Ամերիկեան կառավարութեան։ Մինչեւ հիմայ 4000 Ամերիկացի զինուոր սպաննուած են պատերազմի դաշտին վրայ, և 2000 հոգի վիրաւորուած են։ Ֆիլիպպինեաններէն 40000 հոգի սպաննուեր է, մօտաւոր հաշիւներու նայելով։

ՔԱՆԱՏԱՅԻ պատերազմական նախարարութիւնը որոշեր է նոր բերդ մը շինել Հալիֆաքսի մէջ։ Այս բերդը Ճիպրալթարի չափ պիտի ըլլայ, և պիտի իշխէ Հալիֆաքսի նաւահանգիստին, որ շատ կարեւոր դիրք մըն է ռազմական տեսակէտով։

ՄԱՏՆՈՒԹԵԱՆ ԴՈՐԾԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ օրուան խնդիրն է միշտ։ Գիլեաուր մասնէոր, Եռհանովիչ, Մոնլիսան տարուելով բանտարկուած է։ Խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են որպէս զի Եռհանովիչ չհաղորդակցի միւս յանցաւորներուն հետ։ Ամսոյն մէկուն հարցաքննութիւնը սկսած է արդէն։ Կը վախցուի որ Քրուբի զինագործարանը մեծ արդիւնքներ ձեռք ձգէ, իրեն հաղորդուած գաղտնի յատակագծերով։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԷՆ մանր մունր ընդհարումներու լուրեր կուգան շարունակ։ Լօրտ Քիչընըր կը հեռագրէ թէ իր եղբայրը, Զօր. Քիչընըր, Բլիքֆոնտէյնի մէջ յանկարծակի բերեր է Պօէրները, և գրաւեր է անոնց բանակատեղը։ Պօէրներէն 7 հոգի սպաննուեր և 37 հոգի գերի բռնուեր են։ Ուրիշ քանի մը կէտերու մէջ ալ ընդհարումներ տեղի ունեցեր են։ Երեք Պօէր սպաննուեր, 58 հոգի գերի բռնուեր, և թնդանօթ մը գրաւուեր է։

ՔՈՆԿՈՅԻ մասին կնքուած դաշնագրի մը համաձայն, Պէլժիոյ Լէոբոլտ Թագաւորը իրաւունքներ ստացած էր Պահր էլ Կազալի վրայ. բայց այն ատեն Ֆրանսայի ըրած բողոքներուն վրայ Պէլժիոյ Թագաւորը ետ առած էր իր այդ իրաւունքները։ Այս անգամ Պրիւսէլէն կը գրեն թէ Անգլիա և Պէլժիական Քոնկոյի կառավարութիւնը բանակցութիւններ կը կատարեն, այդ իրաւունքները վերահաստատելու համար։

ԺԱՆՏԱԽՏԻՆ տարածուիլը արգիլելու համար Հնդկաստանի Անգլ. իշխանութիւնները միջոցներ ձեռք կ'առնեն։ Այս օրերս Լահորի մօտ կռիւ մը տեղի ունեցեր է, որովհետեւ բնիկները չէին ուզեր համակերպիլ ձեռք առնուած միջոցներուն։ Ասոր վրայ հեծելազօրքեր կանչուեր են, և կարգապահութիւնը վերահաստատուեր է։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ամէնէն շատ նամակ կ'ընդունի Պապը։ Ամէն օր 22էն 25 հազար նամակ և լրագիր կը հասնի Վատիկան։ Ասոնք կարգադրելու համար 35 քարտուղար և դպիր կը գործածուին։ Պապը ամէնէն կարեւոր նամակները միայն կը կարդայ։ Մ. Նահանգներու Նախագահը գրեթէ 1400 նամակ և 3-4000 լրագիր և գիրք կը ստանայ ամէն օր։ Անգլիոյ թագուհին օրը 1000 նամակ և 2-3000 գիրք և լրագիր կ'ընդունի։ Վիլհէլմ Բ.ի սուրհանդակը օրը 1000 նամակ և 3-4000 լրագիր և գիրք կը բերէ, բայց կայսրը ապահոված նամակները միայն կը բանայ։ Ասկէ զատ ինք իր բերնովը քարտուղարներուն գրել կուտայ անոնց պատասխանները, և ամէն նամակ իր ձեռքովը կը ստորագրէ։ Զօլը օրը հազիւ 600 նամակ կը ստանայ։ Իտալիոյ Թագաւորը 300 նամակ կ'առնէ ամէն օր։ Վերջապէս Վիլհէլմինա Թագուհին օրը 100-150 նամակ կ'ընդունի։

ՀԱՒԿԻԹ ՄԸ, ՈՐ 2000 ՈՍԿԻ Կ'ԱՐԺԷ.— 1889էն, այսինքն Աւստրիոյ թագաժառանգին մահէն ի վեր Լէոն ԺԳ. Պապը ամէն ծնունդին հաւկիթ մը նուէր կը ստանայ, որուն կեղեւը փղոսկրի չորս կտորներով պատուած է։ Հաւկիթը դիւրաւ կը բացուի։ Մէջը կը գտնուի խաչեր ադամանդ մը, թանկագին քարերով, սուտակով, զմրուխտով և կարկեհանով դրուագուած։ Այս հաւկիթը 2000 Անգլ. ոսկի կ'արժէ։ Նուէրը Վիեննայէն կը ղրկուի, բայց ղրկողին անունը անծանօթ է։ Վիեննայի պալատական շրջանակներուն մէջ կը պատմուի թէ նուիրատուն հռչակաւոր ցեղի հանրածանօթ կոմսուհի մըն է, որ ներկայ գտնուած է Մէյէրլինկի դէպքին։

ԼՈՒՆ ՔԱՂԱՔ ՄԸ.— Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ՝ գիտական արշաւախումբ մը ճամբայ ելեր է դէպի Ալասքա, Մուիր սառոյցին վրայ տեսնուած բնութերեւոյթ մը ուսումնասիրելու համար։ Այս երեւոյթը, որ Աբրուցցէի դուքսին կողմը դիտուած է, կը յայտնուի ժամանակ ժամանակ, Ամերիկայի ծայրագոյն արեւելեան սառոյցին մէջ, ուր յանկարծ ահագին քաղաք մը երեւան կ'ելլէ մեծ եկեղեցիներով, զանգակատուներով, պալատներով և փողոցներով։ Այս կրկներեւոյթը տեսնողները կ'ըսեն թէ՝ նշմարուած քաղաքը ճիշտ և ճիշդ Պրիսթոլ քաղաքն է, որ Ալասքայէն 8000 հեռաւորութեան կը գտնուի։ Ինչպէս կարելի է որ այս տեսակ արտասովոր կրկներեւոյթ մը տեղի ունենայ, այդքան մեծ հեռաւորութեան մը մէջ։ Ցոլացուած պատկերը այնչափ յստակ կը տեսնուի որ, լուսանկարը հանուած և Անգլիա ղրկուած է։ Ամէն մարդ կ'ըսէ թէ՝ ատիկա Պրիսթոլ քաղաքն է։ Եթէ լուրջ գիտնականներ չկրնան լաւ մը բացատրել այս հանելուկը, այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ ատիկա ալ դասել այն առասպելներուն կարգը, որոնց համեմատ իբրեւ թէ Թնդանօթի հարուած մը բժշկեր է խուլ և համր նաւաստի մը և անոր անգլիերէն լեզուն սորվեցուցեր է, կամ թէ սարսափելի ճիւաղ մը յարութիւն առեր է Ալասքայի մէջ, քանի մը հազար դար քնանալէ ետքը։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1319 1901

Տ. Լ.

Օր	ԱՊՐԻԼ	Մահերժ.	Մայիս
21	ՇԱԲԱԹ, ԻԱ. օր Ցինանց։	15	4
22	+ԿԻՐԱԿԻ, ԻԲ. օր Ցինանց։ Կուշիր կիրակէ։	16	5
կէսօր 5.02			կէսօր 4.54

☾ Առաջ. լուսն. լուսնի, ժամ 1, րոպէ 20

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1813 ապրիլ 22/5 մայիսին Նաբոլէոն Ա. Էլպա կղզին կը մտնէ։

—1821 ապրիլ 22/5 մայիսին կը մեռնի Մեծն Նաբոլէոն, Ս. Հեղինէ կղզիին մէջ։

—1868 ապրիլ 21ին Բարիզի մէջ կը մեռնի տաղանդաւոր անմահացեալ Գրիգոր Աղաթոն, Թուրքիոյ Հանրօգուտ Շինութեանց նախարար ըլլալէն քիչ ետքը։

—1889 ապրիլ 22/5 մայիսին Նախագահ Քառնօ պաշտօնապէս կը բանայ Բարիզի 1889ի Արուեստահանդէսը։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափեան աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	16	Պէրութ	21	Պետերպուրկ	4
Ադրիանուպ.	0	Բարիզ	10	Վիեննա	9
Սօֆիա	—	Աթէնք	17	Թրիեստ	16
Իզմիր	16	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	17

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և Ատենապետութեամբ Գրիգոր էֆ. Խրաբեանի.— Նալը Գաբրիէլ Քաղեցեց կողմէ մատուցուած խնդրագիր մը վրայ, ժողովը նկատի առաւ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան խնդիրը, եւ մատուցուած տեղեկագրէն վերահասու ըլլալով որ ընտրութիւնը օրինաւոր կերպով չէր կատարուած, բեկանեց զայն, և որոշեց որ նոր ընտրութիւն կատարուի ըստ օրինի։ Ընտրական գործողութեանց հսկելու հոգը յանձնուեցաւ Ելեւմտից Տեսուչ Միհրան էֆէնտի Զօզանեանի։— Տնտես. Խորհրդոյ ատենապետ Նշան էֆ. Փափազեան կրկնած էր իր հրաժարականը՝ դիտողութիւնները առարկելով։ Ժողովը ընդունեց զայն, և որոշեց հրաւիրել Տնտես. Խորհուրդը՝ որ անոր տեղ ուրիշ ատենապետ մը ընտրէ։— Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհրդոյ ընտրութիւնը օրինաւոր դատելով հաստատեց։ — Ժողովը նկատողութեան առաւ մէկ քանի գաւառական եկեղեցիներու նորոգութեան խնդիրը, և որոշեց հրահանգներ տալ հարկ եղած նորոգութիւնները ընելու համար։—Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Սրբազանին հրաւէրին վրայ, Դատաստ. Խորհրդոյ եկեղեցական անդամներէն Միքայէլ քահանայ Աճէմեան, և աշխարհական անդամներէն Պօյաճեան, Տօքթ. Ալլահվէրտեան և Ղազարոսեան էֆ.ները երէկ Պատրիարքարան եկած էին, որոնք ի ներկայութեան Խառն Ժողովոյ կողմէ պատուիրակ կարգեալ Եռուսուֆեան Տիգրան էֆ.ի, խորհրդակցութիւն կատարեցին այն ամուսնական խնդրոյն նկատմամբ, որ ժողովին եկեղեցական և աշխարհական անդամներուն միջեւ կարծեաց աններդաշնակութիւն մը պատճառած էր։ Նոյն գումարման մէջ տեղի ունեցած խորհրդակցութեան արդիւնքը Տիգրան էֆ. Եռուսուֆեանի կողմէ տեղեկագրով մը պիտի ներկայացուի Խառն Ժողովոյ վերջնական կարգադրութեան։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ Նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիա, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ Ատենապետութեամբ Տր. Թորգոմեան էֆ.ի։ 1. Կարօտեալ Հայ-Ուսուցչաց «Օգնութեան սնտուկի» կանոնագիր մը վերջնական ընթերցումը կատարելով, որոշեց ըստ օրինի ներկայացնել զայն Վարչութեան վաւերացման։ (Փոխանակ Նպաստից Սնտուկի աւելի յարմար դատուեր է «Օգնութեան Սնտուկ» անունը տալ)։ 2. Ներկայ շրջանի Կիրակնօրեայ դասախօսութեանց մասին որոշուեցաւ որ առ այժմ 12 դասախօսութիւնք տեղի ունենան (վեց գումարում) յառաջիկայ մայիս և յունիս ամսոց մէջ։ —3. Ս. Պատրիարքը գրութեամբ մը յայտնելով որ Պէրպէրեան կրթական Հաստատութեան հիմնադիր-տնօրէն Պէրպէրեան էֆ.ի քառասնհինգամեայ գործունէութեան յոբելեանը յառաջիկայ հոկտեմբեր 1ին հանդիսապէս տօնելու համար իր Նախագահութեան ներքեւ մասնախումբ մը կազմուած է, կը հրաւիրէր Խորհուրդն ալ, որ ինքն ալ, իբրեւ վարիչ մարմին ազգային կրթութեան գործին, հաճի իր գործակցութիւնը նուիրել սոյն հանդէսին։

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ մարտ 23ին Մայր Աթոռ վերադարձեր է։ Ն. Ս. Օծութեան Երեւան հասած ըլլալը իմացուելով, Միաբանութեան կողմէ եպիսկոպոսներ և վարդապետներ ընդառաջ գացեր են, և Էջմիածին մտած պահուն ալ հոգեւորական մարմինը և Ճեմարանի ուսանողները դիմաւորեր են Ն. Ս. Օծութիւնը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ շրջաբերական մը զրկուեցաւ բոլոր Թաղ. Խորհուրդներուն, յանձնարարուելով որ Թաղ. Խորհրդարաններու մէջ տեղի ունեցած դիւանական գործողութիւններու, այն է՝ կալուածական տումարի, ծննդեան, հարսանեաց, վախճանման և ժառանգութեան, և ուրիշ խնդիրներու համար տրուած վկայագրերէն առնուած տուրքերուն ու սակերուն ցուցակը մինչեւ յառաջիկայ երկուշաբթի Պատրիարքարանի ելմտական մասնախումբին ղրկուի։ Կ'երեւայ որ վարչական Ելմտական Յանձնաժողովը Պատրիարքարանէն զատ Թաղ. Խորհրդոց գործառնութիւններն ալ կանոնաւորելու պիտի զբաղի։ Եղանի թէ Պատրիարքարանը այս կարգի գործողութեանց յատուկ սակացոյցը ինք որոշեր, որով եկեղեցական մարմնոյն և ժողովրդեան մէջ յաճախ լսուած գանգատներուն և դժգոհութիւններուն վերջ կը տրուէր։

ԲՂԻՆԷՆ հեռագրուած է, կը գրէ Ճէյէ-տէ Տուրքի՝ թէ Եղնիկ Ծ. Վ. Գալֆաճեան Առաջնորդ ընտրուած է նոյն վիճակին։

ՊՈԼՍՈՅ ազգ. վարժարաններու քննիչ կարգուած Կրթական Նախարարութեան քննիչ ժողովոյ անդամ Սիւրէյա պէյ, Մայր վարժարան ինչպէս նաեւ Կէտիկ-Փաշայի ազգ. վարժարանը այցելելով աշակերտները քններ է Թուրքերէն լեզուի մէջ և բոլոր գործածուած դասագիրքերը աչքէ անցնելով, հարկ եղած պատուէրները տուեր է։ Սիւրէյա պէյ մասնաւորապէս յանձնարարած է տեսուչներուն, որ առանց Ուսումի Խորհրդոյ վկայականին ո և է ուսուցիչ չպաշտօնավարէ վարժարաններուն մէջ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ և Ռումանիոյ Վիճակները վերակազմելու համար Խառն Ժողովոյ անցեալ նիստին մէջ կազմուած Յանձնաժողովը հրաւիրուած է նիստ ընելու։ Այս խնդիրը երկար ատենէ ի վեր Վարչութեան սեղանին վրայ կը գտնուէր։ Կրօն. ժողովը վերջին անգամ խորհեցաւ Ռումանիոյ Այցելու Հովիւի պաշտօնը ժամանակաւոր յանձնել Տ. Գէորգ եպս.ի, որ բաւական տարիներ առաջ ալ այդպիսի շրջուն Հովիւի պաշտօն մը վարած և մանրամասն տեղեկագիր մը մատուցած է Վարչութեան։ Բայց Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը Պոլսոյ մէջ Աթոռին ունեցած գործերուն կարեւորութեան և սահմանադրութեան պատճառաւ, չի հաւանիր իր փոխանորդին պաշտօնէն հեռանալուն. հետեւաբար աւելի որոշ և վերջնական կարգադրութեան մը պէտք կար, և այդ նպատակաւ կազմուեցաւ այս Յանձնաժողովը, որ բնականաբար նկատողութեան պիտի առնէ նաեւ Տ. Գէորգ եպս.ի նախապէս մատուցած տեղեկագիրը։ Պատրիարքարանը Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ Հայոց կը վերադարձնէ իրենց ընտրական իրաւունքը, ինչպէս Ս. Հայրապետը Հնդկաստանի Հայոց ուղղեալ կոնդակով մը նոյնը կ'ընէր։ Բայց այս երկու Վիճակները ժողովուրդն ալ միւնոյն պարագաներու մէջ կը գտնուին այս պահուս, և իրենց կատարելիք գործին վրայ պէտք եղած գիտակցութիւնը չունին. ուստի կարեւոր է որ լեզուապէս և կարող եւ

դիսկոպոս մը ղրկուի նախ, որպէս զի կարեւոր տեղեկութիւնը և ծանօթութիւնը տայ, ժողովուրդը նախապատրաստէ և ըստ այնմ այդ եպիսկոպոսին նախագահութեամբ և ընդհանուր վիճակայնոց մասնակցութեամբ ընտրէ իր Առաջնորդը։ Այս մասին տեղական իշխանութեանց հետ ալ բանակցելիք կէտեր կան, որոնց համար ղրկուելիք եկեղեցականին լեզուագէտ ըլլալը անհրաժեշտ է։ Կը լսենք թէ Պրուսայի առաջնորդ Տէր Ցովհաննէս եպիսկոպոս յօժարակամ է ընդունիլ այդ պաշտօնը, եթէ Պատրիարքարանէ առաջարկուի իրեն, և աւելորդ է ըսել թէ Արշարունի Սրբազան այս պաշտօնին համար Պատրիարքարանի փնտռած եկեղեցականն է։

ԹՈՔԱՏԻ Հայ-Աւետարանական բողոքականաց (Մկրտչեանբողոքականներալկան) գպրոցին մէջ ապրիլ 3ին տեղի ունեցեր է ներկայացում մը, որուն նիւթն էր վերջին դատաստանը։ Թատերաբեմը քանէն քիչ մը բարձրացած էր և հոն շինուած աթոռի մը վրայ նստած Ցիսուս Քրիստոսը ներկայացնող անձ մը, երկու կողմ ունենալով երկու հրեշտակներ, պատրաստ իր կամքը գործադրելու։ Առջեւը կեցած էին արդարներ և մեղաւորներ խումբ խումբ, որոնք անհեղ դատաւորին հրամանաւ հրեշտակին կողմէ զատուեր են։ Առաջինները ճերմակ հագուած կարմիր գօտի ունէին մէջքերնին, վերջինները ալ սեւ հագուած՝ ճշմարիտ ու բնական տխրութեան էին դատապարտելոց, իրենց տխուր դէմքով, լալագին ձայնով ու խղճալի հառաչանքներով։ Ասոնց ճառախօսութիւնը մերթ ընդ մերթ ընդհատել կուգար «Աւմոնիօմէ» և «Փիլիթէ»բաղկացեալ պզտիկ նուագախումբ մը։ Այրերու և կիներու խուռն բազմութիւն մը կը լեցնէր ժողովարանին ընդարձակ սրահը։ Այս ներկայացման նպատակը չկրցինք հասկնալ։ Այնպէս գիտէինք թէ՝ բողոքականութեան ոգիին հակառակ են այսպիսի արարողութիւններ։ Հաւատք և խղճի համոզում քարոզող պատուելիները, ինչ պէտք ունէին Քրիստոս և հրեշտակներ ներկայացնելու ժողովրդին։ Վերջապէս մեր խելքը չհասաւ. երանի թէ ասոնց խելք հասցնող մը երկու տողով բացատրութիւն մը տար։

ԱԶԳ.— Ցասաջիկայ երկուշաբթի 23 ապրիլ, Եւրաքէլէզի օրը, Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ, յատկապէս կանանց համար։

(Կնք+)

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

3 Մայիս 1901

Ֆրանսական 3% փոխառութիւն	101 85
Րէժի	327.
Ֆոնսիէռ	25.50
Երկաթուղի	118 25
Պանք Օթոման	558
Թրանսվալ	94

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ նստած նոյն մզկիթը գնաց, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարել ետքը կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ռումանիոյ և Սեւ Լերան դեսպանները՝ իրենց Ա. Թարգմաններով, Ֆրանսայի Միջակայօրին դեսպանատան Պ. Ֆրանք.Շովօ և անդամ Պ. Վաշինկթոն, Պալտական նուիրակ Տ. Պոնէթթի, Պուլկարական գործակատարը, Իտալական դեսպանատան գործակատարը և Ա. Թարգմանը, ծանօթ արեւելագէտ Բրօֆ. Վամպէրի և 17 օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սենեկապետ էմին պէյի միջոցաւ կայս. մեծարանաց արժանացան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղւոյ ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ երեկուընէ սկսեալ Հէյտարփաշէվայի (Պոլկարական սահմանագլուխը) և Կ. Պոլսոյ միջեւ թիւ 4 և 7 պայմանադրական կառախումբերուն երթեւեկութիւնները դադրած են։ Նոյնպէս այսօրուընէ սկսեալ Էտիրնէի և Կ. Պոլսոյ միջեւ բանող թիւ 62 և 61 խառն կառախումբերուն երթեւեկութիւնները դադրած են։ Ասոնց տեղը Հէյտարփաշէվայի և Կ. Պոլսոյ միջեւ թիւ 4Տ. և 7Տ. կառախումբերը պիտի երթեւեկեն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Չարլզ Տիքինսըն ամսոյս 11ին մայրաքաղաքէս մեկնելով պիտի այցելէ Սամսոն, Տրապիզոն, Կարաւայեն Ռուսիա, Ռումանիա և Պուլկարիա, ուր պիտի մնայ իբր Սօֆիայի ընդհանուր հիւպատոս։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան թարգման Պ. Ա. Թ. Վօռ առջի օրը Հանեա (Կրէտէ) գնաց, տեղւոյն դեր-հիւպատոսութեան գործերը ժամանակապէս վարելու համար։

ՊԱՄՐԱՑԻ մէջ երկու օրէ ի վեր ժանտախտի ոչ և է նոր դէպք չէ պատահած։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ առողջապահական կացութիւնը աղէկ է։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղւոյ ի նպաստ կատարուած հանգանակութեան վերջին գումարը կը հասնի 23357347 ղրուշի։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ թերթ մը կ՚ըսէ թէ հանգուցեալ վարչապետ Պ. Սթոյլօֆ վերջին 25 տարիներու միջոցին Պուլկարիոյ մէջ պատահած դէպքերուն վրայ յիշատակագիր մը գրած է։ Այս յիշատակագիրը պահուելու համար Սօֆիայի անգլիական ընդհանուր հիւպատոսութեան յանձնուած է եղեր։

ՑՈՒՆԱՐԷՆ թերթերը կը ծանուցանեն թէ Պատրգիւղի մետրոպոլիտը արտօնած է Ցունաց նախորդ Պատրիարք Տ. Կոստանդիանոսի Հէյպէլի կղզիին մէջ բնակիլը։ «Սէրվէթ» կ՚ըսէ թէ այդ կղզիին մէջ երեք նախկին Պատրիարքներ պիտի բնակին այսուհետեւ։

ՀԱՑՏԱՐ ՓԱՇԱՑԻ մէջ աշխի գիշեր ժամը 3ին ատենները ահեղի ռեֆք մը գործուեցաւ, հետեւեալ պարագաներու տակ։ Գայմագամ Հիւսէյին էֆէնտի ընտանեօք նոյն իրիկունը Հայտար Փաշայի մօտ գտնուած մարգագետինը գացած էր ժամանակ անցընելու համար։ Հազիւ թէ քառորդ ժամէ ի վեր հոն էին, երբ անծանօթ մէկը իրենցմէ քանի մը քայլ հեռու գալով կեցաւ։ Հիւսէյին էֆէնտի ասոր վրայ անոր մօտենալով սկսաւ խօսիլ թշնամական լեզուով։ Պահ մը ետքը անծանօթը դաշոյն մը հանելով մէկ հարուածով սպաննեց գայմագամ Հիւսէյին էֆէնտին։ Վեհ. Սուլթանին թիկնապահ Շամիլ փաշա խնդիրը իմանալով քննութիւն բացաւ։ Ոճրագործը Բանկալթիի զինուորական վարժարանին աշակերտներէն է և Բեհժիլ կը կոչուի։ Կը կարծուի թէ այս ոճիրը կնոջ խնդրի մը հետեւանք է։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ.—Իսքէչէէն կը գրեն մեզ.— «Իսքէչէյէն կէս ժամ հեռաւորութեամբ Մեսվագլը կոչուած գիւղին մէջ, որ գեղացիներուն համար բաւական գեղեցիկ զբօսավայր մըն է, երկու սրճարան կայ, որոնցմէ մէկը Պարտա Եանի և Եորկի անուն երկու Ռոտոսթոցիներու կողմէ վարձուած էր։ Ապրիլ 16ի երկուշաբթի գիշերը ժամը հինգին ատենները, այդ սրճարանէն հրդեհ ծագելով սրճարանին հետ բոյերուն ճարակ եղան մէկը 50նոց և միւսն ալ 28-30նոց յիշեալ երկու անձերը, որոնց ածխացած դիակները երեւան հանուած են։ Այս մասին քննութիւն կատարելու համար հոն գացող թաղապետական բժիշկը այս դէպքին արկած մը ըլլալը յայտնած է թէեւ, սակայն խնդիրը ծանր գոյն մը առած ըլլալուն հետեւանօք, երկրորդ քննութիւն մըն ալ կատարուելու ձեռնարկուեցաւ, և քննութեան ատեն թաղապետական բժիշկին հետ ուրիշ երկու բժիշկներ ալ գտնուեցան, որոնց տուած տեղեկագրէն խորհրդաւոր ոճիր մը գործուած ըլլալը մէջտեղ հանուեցաւ. որովհետեւ բոյերուն մէջ այրող երկու զոհերէն մէկուն կռնակէն երկու գնդակներ գտնուեցան և միւսին ալ գլուխը մարմինէն զատուածէր, և մարմնոյն վրայ ալ քանի մը դանակի վէրքեր տեսնուեցան։»

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Մէցովայէն Քէբէպինէ գացող ճամբորդներուն 4 աւազակներու կողմէ կողոպտուիլը տեղական իշխանութեանց կողմէ իմացուելով, զինուորական ջոկատ մը ղրկուեր է այդ աւազակներուն դէմ։ Այս վերջինները չուզելով անձնատուր ըլլալ, զէնք պարպեր են զինուորներուն վրայ, որոնք աւազակներէն մին սպաններ են։ Միւսները յաջողեր են փախչիլ։

—Արնավուտալուգի կրաճգա գիւղին բընակիչներէն 3 անձեր յարձակում կրեր են 20 աւազակներու կողմէ, որոնք իրենց ունեցածը յափշտակեր և երկուքը իրենց քով վար դնելէ ետքը երրորդը գիւղ ղրկեր են 30 ոսկիի փրկանք մը բերելու համար։ Այդ աւազակներուն դէմ ղրկուած զինուորներուն պետը իմանալով որ աւազակապետը Գալիւցի Մուսթաֆա Լիթէ անուն անձ մըն է, անմիջապէս խորհուրդ տուեր է անոր՝ յափշտակած առարկաները և երկու Իսլամները ետ վերադարձնել։ Մուսթաֆա Լիթէ ալ հնազանդելով ետ ղրկեր է զանոնք։ Տեղական իշխանութիւնները այդ աւազակներէն երաշխաւորութիւն առեր են թէ անգամ մըն ալ այդ կարգի արարքներու մէջ չպիտի գտնուին։

ՏՈՔԴ. ՄԻՔԱՑԷԼ ԷԼՄԱՍԵԱՆ որ Բարիզի մէջ միքրոպաբանութիւն սորված է, վերջերս Բասթէօռեան հաստատութեան կողմէ Ամերիկա ղրկուեր է, հոն միքրոպաբանական հաստատութիւն մը հիմնելու համար։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ և հեռագրական վերատեսչութեան գործարանին և մթերանոցին պէտքերուն հայթայթումը նուազուրդի դրուած ըլլալով, կէսը յանձնուած է Վարդանեան Շաւաան և միւս կէսն ալ Ա. Փանոսեան և ընկ. առեւտրականներուն։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Օլկա թագուհին մայիս 9ին արքայական Ամֆիտրիթ զբօսանաւով Պիրէոսէն ճամբայ պիտի ելլէ և Վոլոսէն անցնելով Սէլանիկ պիտի երթայ, անկէ ալ Բեղերսպուրկ երթալու համար։

ՆԻՇԻՆԴՈՒՆԼԻԻ հրդեհին ծագման պարագաներուն հետեւանօք ձերբակալուած պաշտօնեի Սանճագի և Ցանէ ազգաներուն նըրկատմամբ եղած քննութեան վերաբերեալ թուղթերը Դատական պաշտօնատան հարցաքննիչ դատաւոր Պէհջէ պէյի յանձնըւած են։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր Բէրայի արուարձաններէն մէկուն մէջ բնակող Պ. Պագի յարկարաժինը գողեր մտնելով 80 ոսկի արժէք ունեցող կապերտներ, 100ոսկինոց արծաթ թէյաման մը, 60 ոսկինոց թէյի սպասներ և ֆրանսական հնագրամ մը վերցուցեր են։ Ոստիկանական քննութիւններէն հասկցուած է թէ գողերը տան ետեւի կողմը գտնուած ջերմանոցէն ներս մտեր են։ Պ. Պագ սպասաւորներին պահապան Շէրէֆէտտինի վրայ կասկածելով, ձերբակալել տուած է յիշեալը։ Քննութիւնները յառաջ տարուելով տեսնուեր է թէ այդ տեղէն 2 օր առաջ վռնտուած Էմիլ անուն սպասաւոր մըն ալ մեղսակից է Շէրէֆէտտինի։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Սուլթան Համամի «Ճէյլան» անուն պատրաստ հանդերձեղինաց վաճառատունը 8000 ոսկի բացով սընանկ հրատարակուած ըլլալով, առջի օրը դատական գործադիր իշխանութեանց կողմէ կնքուեր է։

ՆԱՊՈԼԷՈՆ Ա.Ի ՄԷԿ ԶԻՆՈՒՈՐԸ.—Ասկէ առաջ գրած էինք թէ Իզմիրի Կէօզթէփէ թաղին մէջ 100 տարեկան կին մը կը բնակի, որ ամուսինն է Մեծն Նաբոլէոնի զինուորներէն մէկուն։ Այս կինը Տ. Ֆէրքէն անուն կրօնաւորի մը յանձնած էր իր ամուսինէն յիշատակ մնացած շքադրամ մը. որ Իզմիրի Ֆրանսական ընդհ. հիւպատոսին արուած էր։ Իզմիրէն նամակագիր մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ այդ մասին.— «Ցիշեալ շքադրամը ոսկիէ է և կայսերական թագ մը կը կրէ։ Մէկ կողմը կը գտնուի Նաբոլէոն Ա.ի պատկերը սա արձանագրութեամբ «1792-1815 շրջանը»։ Միւս կողմը կը գտնուի հետեւեալները «Առ իր փառքի ընկերները։ Իր վերջին մտածումը։ Ս. Հեղինէ, 5 մայիս 1821»։ Նաբոլէոն Ա.ի քաջարի զինուորը, որուն այրին դեռ կ՚ապրի, կը կոչուէր Ժան Ռոզա Հէլէրի։ Ծնած էր Լիվռնոյի (Իտալիա) մէջ և առաջին անգամ ամուսնացած էր Ֆրանսուհիի մը հետ, ուրկէ ծնած աղջիկ մը մեռած էր Ֆրանսայի մէջ։ 1850ին յիշեալ զինուորը, Ժան Հէլէրի, իր 66 տարեկան հասակին մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով ամուսնացաւ Բասվէտրա անուն Իտալուհիի մը հետ, ուրկէ ունեցաւ երկու զաւակներ, որոնցմէ մին դեռ ողջ է և իր մօրը հետ կը բնակի Կէօզ Թէփէի մէջ։ Պառաւ կինը ոև է տեղեկութիւն չի կրնար տալ իր ամուսնոյն մասնակցած պատերազմներուն մասին, և միայն կ՚ըսէ թէ Հէլէրի յաճախ Նաբոլէոնի վրայ խօսելով, կըյայտարարէր թէ կայսրը շատ գեղեցիկ մարդ մըն էր և թէ իր ունեցած շքադրամէն միայն երեք զինուոր ունէին։ Ժան Հէլէրի մեռած է Կէլիպօլուի մէջ 20 տարի առաջ։ Իր կինը կը պատմէ թէ այդ քաջարի զինուորը մեռած է Կէլիպօլուցի բժշկի մը հետ բուռն վիճաբանութիւն մը ունենալէ ետքը, կաթուած մը կրած ըլլալուն համար։ Ամուսնոյն մահէն ետքը Բասվէտրա իր աղջկան հետ Իզմիր հաստատուած էր, ուր Հաճի Սթամ փողոցի մեծ հրդեհին ատեն կորուսած էր իր ունեցածին մեծ մասը։ Անկէ ի վեր խեղճ կինը աղքատ կեանք մը կը վարէր։»

ՍԷՕԼԷՕԶԷՆ կը գրեն մեզ.— «Բաղարգիւղի Սէօլէօզ ոչ-Իսլամ գիւղին բժիշկ Պոլսեցի Տքդ. Նիկողոս էֆ. Ալթունօլուգեան վերջերս յղի կնոջ մը և ծննդեան զաւկին մահուանը պատճառ եղաւ։ Նոյն գիւղին բնակիչներէն աղքատ մարդու մը կինը յղի ըլլալով, ամուսինը յիշեալ բժիշկին կը դիմէ և կը խնդրէ որ դայ ծննդաբերութեան գործողութիւնները կատարէ։ Սակայն տքդ. Նիկողոս էֆ. կը յայտարարէ թէ մինչեւ որ 3ու կէս ոսկի չառնէ, այդ գործողութիւնը չի կատարեր։ Մարդը այդ դրամը վճարելու անկարող ըլլալով մուրհակ մը կուտայ բժիշկին, որ կը հաւանի մարդուն տունը երթալ։ Տոքթորը վիրաբուժական դժուարին գործողութենէ մը ետքը, երախան կտոր կտոր եղած կ՚առնէ և հեգ յղի կինն ալ անմիջապէս հոգին կ՚աւանդէ։ 4 5 օր ետքը կառավարութիւնը իմանալով որ յիշեալ բըժիշկը այդ կնոջ և զաւկին մահուան պատճառ եղած է, կնոջը դիակը գերեզմանատունէն հանել կուտայ և դիազննութիւն կատարել կը հրամայէ։ Այդ գործողութիւնը կատարող բժիշկներն ալ դիակին փորէն հարկ եղած մասերը կ՚առնեն և իրենց հետ կը տանին նոր քննութեանց համար։ Մեռնող հեգ կինը 5 փոքր զաւակներ կը ձգէ, որոնք այսօր յետին ծայր թշուառութեան մէջ կը գտնուին։ Գալով Տքդ. Նիկողոսի, այդ անձը անգթաբար, կնոջ մահուանէն ետքն իսկ, 3 ու կէս ոսկինոց մուրհակը կը գանձէ և խեղճ որբերուն ապրուստին համար քիչ մը դրամ իսկ չի ձգեր։ Այժմ խնդիրը դատական իշխանութեանց կողմէ քննուելու վրայ է, և մենք կը յուսանք որ կառավարութիւնը խստիւ պիտի պատժէ այս բժիշկը, որ այսքան անգթաբար վարուած է աղքատ ընտանիքի մը հետ, և պատճառ եղած է 4 տղայոց երեսի վրայ մնալուն»։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Երկու ամսուան տաժանելի հիւանդութենէս վերջ, բոլորովին առողջացած, կը փութամ խորին շնորհակալութիւնս յայտնել Տրդ. Գրիգոր էֆ. Խոռխոռունիի, որ հաճած էր անձնուիրաբար դարմանել զիս մահացու հիւանդութենէս փրկել։ Այս առթիւ պարտք կը համարիմ նաեւ երախտագիտութեամբ յիշել տեղւոյս Աղքատախնամը, որ ամէն հոգ և դարման չխնայեց իմ բժշկութեանս համար։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԱՏՈՒՐԽԱՆԵԱՆ

Սկիւտար, Վանէքի-Պաղը

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՄԸ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(1901 ապրիլ 13-20)

«Առեւտրական» համար գրուած

Ցորեն.—Եկաւ 110 վակոն 55000 քիլէ Անատոլուէն, 5 վակօն 2500 քիլէ Րումէլիէ, 4300 քիլէ Սեւ Ծով և Սիւօղէն։ Ծախուեցաւ կարծր Ա. տեսակ 34-35, Բ. տեսակ 33-34 փր., ճերմակ 9-$9\frac{1}{4}$ Լիպըայէն վար, խառն 10-$10\frac{1}{4}$, չավտարլը $11\frac{1}{4}$-$11\frac{3}{4}$, Րումէլի $10\frac{1}{4}$-$10\frac{1}{2}$, Սինօպ $11\frac{1}{2}$-12 ղրուշ։

Գարի.— Տեղական սպառման համար ծախուեցաւ $10\frac{1}{4}$-$10\frac{3}{4}$ ղչ.էն քիլէն, Թըրամվայի համար միջին 22-$22\frac{1}{2}$ փր.էն օխան։ Եւրոպայի գործելուրի համար 24-$24\frac{1}{2}$ փր.էն ծախուեցաւ իբր 20000 քիլէ, Իզմիր յանձնելի։

Ալեւր.—Եկաւ 7000 պարկ. ծախուեցաւ 4100 պարկ Օտեսա 74-82էն, 2300 պարկ Վառնա թիւ 2՝ 73-74էն, գըրմա 63-64, 600 պարկ Սամսօն 62-63, Բ. տեսակ 59-61, տեղական հարման Ա. տեսակ 67-68, Բ. տեսակ 63.65 ղչ.։

Իւղ։—Տեղական ապրանք 80 82 ղչ.։

Թել.—15-$15\frac{1}{2}$ փարա։

Թիֆթիկ.—Ծախուեցաւ 500 հակ. 200 Պէյբազար $18\frac{1}{2}$ $18\frac{3}{4}$, 150 Էսկիշէհիր, Քէօթահիա, Աֆիօն Գարահիսար $17\frac{1}{2}$-18, Էնկիւրի 16-$16\frac{1}{2}$, մորթի ապրանք 14-$14\frac{1}{2}$ ղչ.։ Գիները իյնալու հակամէտ են։

Բուրդ.—Բիչ գործ եղաւ Իզմիր յանձնելի։ Ցաճախորդները գիները 5 փարա իյնալուն կը սպասեն։

Աֆիոն.—30 սէփէթ ծախուեցաւ Աֆիոն Գարահիսարի ապրանք։ Գիները իյնալու հակամէտ են։

Քիմիոն.—Ծախուեցաւ 150 պարկ. ճերմակ 22, Պիօնաօ $17\frac{1}{2}$, դեղին $15\frac{3}{4}$, չամուրը 5.6 ղչ.։

Մեղրամոմ.— Բիչ գործ եղաւ $17\frac{1}{2}$-18 ղրուշէն։

Շաքար.—Եկաւ 2440 պարկ։ Ծախուեցաւ Թրիէստէ 81-82, Ռուս 74, Թէյի շաքար 85-86 ղչ.։

Խահուէ.—Եկաւ 1200 պարկ. ծախուեցաւ 500 պարկ 540-650 ղչ.էն։ Գիները ամուր կը բանուին։

Բրինձ.—Եկաւ 20000 սնտուկ։ Ծախուեցաւ Նաւամատոյց յանձնելի 21 ղչ., մաանց սնտուկի 19 ղչ.։ Գիները կ՚իյնան։

Կլայէկ (գալայ).—840-845 ղչ.։

Պղպեղ.—50 պարկ ծախուեցաւ $9\frac{1}{2}$ $9\frac{3}{4}$ ղրուշ

Ընկոյզ.—կենդիները 46-47 ղչ. ծախուեցաւ Պելժ ապրանք։ Եւրոպայի մէջ գիները կը բարձրանան։

Մոմ.—Ֆուրնիյէ 60, ծակով 64, Աբոլլօն 51 ղչ.։

Սիսեռ.— Անատոլուի ապրանք 37-38 փարա, Զանազգալէ 54-55 փարա։

Լոբի.— Տրապզոն Օրտուի ապրանք 110-115 ղչ., «ըէ» 90-95, Սելանիկ Ա. տեսակ 215 220 ղչ.։

Քէնէվիր. — Անատոլուի ապրանք 45-46 փարա։

Կտաւ (Քէթէն թօխումու). — Ծախուեցաւ 52-55 փր.էն։

Թուղթեր.—Բիչ գործ եղաւ 33-34 փարայէն

Ճէհրի.— Գայսէրի 2 $2\frac{1}{4}$ ղչ., Զօրում Սամսօն $1\frac{1}{2}$-$1\frac{3}{4}$ ղրուշ։

Բամբակ.—75 քիլոն 28 30 ղրուշ։

Բրինչ.—Անգլ. 95, Ճարոն 130 ղչ. Ճենովա 35, Րիգոն 39 ֆրանք։

Աղասէի մոլի.—Զոյգը 20 24 ղրուշ։

Կաշի (սանսաա).—Զոյգը 100 105 ղչ.։

Կաշի (գանտուղ).—Զոյգը 110 115 ղչ.։

Նաֆթ.—100ը 150-160 ղչ.։

Մանիֆաթուրա.—Բիչ շատ գործ եղաւ շաբթուս։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 2 մայիս.— Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Քէրսոնի, Պեսարաբիոյ, Քիէվի, Թաւրիտի, Բոտոլիոյ, Թոմսքի և Թոպոլսքի նահանգներուն մէջ երաշտութիւնը սկսելէն ի վեր Ռուս կառավարութիւնը 5650906 րուբլիի գումար մը բաժնած է կարօտեալներուն, բայց յուսալի է որ նոր նպաստներ բաժնուելու տեղի չմնայ։

—Թօքիօյէն կը հեռագրեն թէ՝ Ճարոնի ծովուն եզերաց վրայ գտնուող Մացումայ նաւահանգիստը, որ Վլատիվոստոքի դիմացը կը գտնուի, զինուորական նաւահանգիստի փոխուած է։ Այս մասին հարկ եղած շինութիւնները մեծ փութաջանութեամբ յառաջ կը տարուին և գրեթէ աւարտելու մօտ են։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք Կիլտֆորտի մէջ ճառախօսելով ըսաւ թէ անհրաժեշտ է հնար եղածին չափ շուտով աւարտել պատերազմը։

—Լորտ Քիչնըր կը հեռագրէ թէ Տէվէդաորբի մօտ բուռն ճակատամարտ մը տեղի ունենալով, Անգլ. թեթեւազէն հեծելազօրքերը 80 Պօէր գերի բռներ են։

—Թայմ կ՚ըսէ թէ պայմանագրութիւն մը կայ Ռուսիոյ եւ Սերպիոյ միջեւ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Զօր. Մաք Արթիւր Մանիլայէն կը հեռագրէ թէ՝ Փիլիպպեանց պատերազմիկներու ցացեալ մասն ալ անձնատուր եղած է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը իր ներկայութեանը ընդունեց ֆօն Պիւլով կոմսը, և լսեց անոր բերանացի տեղեկութիւնները։

—Վաղը փակուած պիտի հռչակուի Բըրուսիոյ խորհրդարանը, և նոր նախարարութիւն մը պիտի կազմուի։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր կատարուեցաւ նորընտիր ակադեմական Պ. Պէաթանի ընդունելութիւնը։ Ժիւլ Լըմէթրի ի պատասխան արտասանած փայլուն ճառը շատ ծափահարուեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Պապին զրկելիք նոր շրջաբերական-կոնդակը մասնաւորապէս կը խօսի Լատին երկիրներու մէջ վերջերս Եկեղեցիին դէմ պատահած դէպքերուն վրայ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ 3 մայիս.— Լէյըը Բուռլի Ճանօրէն եւ Երեսփոխան Պ. Տրիմօն յայտարարած է թէ Խորհրդարանին գումարման ատեն Ալժէի չփոթութեան մասին հարցապնդում մը պիտի ուղղէ կառավարութեան։

ՊԵՐԼԻՆ.—Թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա 500 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքած է Ֆրանսայի մէջ։

ՀՌՈՄ.— Ելմտական նախարարը պիտի հրաժարի։ Իրեն պիտի յաջորդէ Տ. Կուիչարտինի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		27.$05\frac{1}{2}$
Երէկուան բարձր գինը		27.11
Երէկուան վար գինը		27.05

ՐՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	116.12
Երէկուան բարձր գինը		116.87
» վար »		116.—

Րէժի	Լ. Օ.	14.10
Թրամվայ բաժնեթուղթ		6.32
» պարտաթուղթ		480
» ժուիսանս	Ֆր.	1.95
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ.Օ.	4.20
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	90.
Բարաֆ		473.
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն		260.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղչ.	108.08
Մէթալիք		99.10
Անգլիական ոսկի		110.05
Ֆրանսական ոսկի		87.24
Քրեմից		51.08
Բոլ		90.20
Րուպլի թղթադրամ		8.69
Լոնտոն 3 ամիս		109.05
Բարիզ		23.$02\frac{1}{2}$

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Ապրիլ		ԲԱՐԻԶ, 1 Մայիս	
Անփչական		Ֆրանսական	101.55
Անգլ. գոնս.	94.40		
Օս. գոն. սէռի B.	49.60		
» » » C.	27.87		
» » բոզ. D.	24.37		25.65
» » գոզ. D.	24.63		25.65
Պանք Օթոմ.	12.25		557.
Թրանսվալ	3.62		92.75
		Եգիպտական	107.25
		Օսմ. Րէժի	327.
		Բրիօրիթէ	499.
		Օսմ. Մաքսատուն	528.
		Օսմանիէ	471.
		Քրէտի Լիօնէ	1052.
		Իտալական	96.40
		Սպանիական	73.05

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Ց. Գ. Պոլտոռ.—Ձեր յանձնարարած այցետոմսերը ղրկեցինք։

Ս. Մ. Պէյրութ.—Բաժանորդագինը ստացանք։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 1901 ՅՈՒՆՎ. 31Ի

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի
Արժեթուղթեր չգանձուած	5,500,000.—
Դրամարկղ Պոլսոյ մէջ	1,686,317·19
Դրմրկղ· գաւառներու մէջ	501,441·88
Անգլ. Ֆրանս. և Գերմ. արժթ.	1,146,924·84
Ուրիշ արժեթուղթեր	2,225,152.51
Զանազան մուրհակներ	1,272,719·64
Նմտ. պաշտ. ընթցկ. հաշիւ	2,589,528·68
Ընթացիկ հաշիւներ	3,502072.09
Ապրանքի են. փոխարէն	3,792,550·95
Անշարժ կալուածք	246,872.93
Զանազանք	36,546 62
Օսմ. ոսկի	22,500,127.33

ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի
Դրամագլուխ	11,000,000.—
Պահեստամասներ	967,890.—
Վճարելի մուրհակներ	1,662.078·85
Պահեստի տրուած դրամ	1 061,891.84
Ընթացիկ հաշիւներ	6,513,321·81
Վճարելի շահաբաժին	7,563·71
Պահեստի դրամ	739,854·26
Զանազանք	547,616·86
Օսմ. ոսկի	22,500,127·33

Այս ցուցակը վաւերական է

տնօրէն — Ընդհ. Տնօրէն

Կ ՕՊՈՒԱՆՈ — ՀԱՄԻԼԹԸՆ ԼԱՆԿ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

LYTHITE

«Լիթայթ» մարքայով Ամերիկեան ներկեր, ամէն ճաշակի յարմար գոյներով % 50 աժան սովորական բուզանկներէն, ջուրի, արեւի և հրդեհի դէմ դիմացկուն. գաթալոկ և օրինակներ ձրի։ Դիմել Նիւ-Եքսոնմիքս Սթօր վաճառատուն, Ղալաթիա, Իւսայէթ խան, Օսմ. Կայս. Պանքայի դէմ։ 24—1

ՏՈՔԹՈՐ ՃԻԼԱՆԵԱՆ ծանօթ մասնագէտ, կը շարունակէ հիւանդ ընդունիլ, Բերա, Մեծ Փողոցին ուղղութեան վրայ, Միսքիւթաղոց Թիւ 4։ 36—20

ՄԵԾ ՍԹԵՐԱՆՈՑ ԴԵՂՈՐԷՑ Ա. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

ԱԺԱՆ, ԹԱՐՄ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ԴԵՂԵՐ ԱՆՊԱՀԱԺ ԸՆՏԻՐ

Ցիշեալ մեծ մթերանոցը որ քանի տարիէ ի վեր հաստատուած է Եենի Ճամիի հրապարակը Մըսըրըը խանին մէջ, թիւ 2, 3, 4, իր գիւղերուն աժանութեամբը և ընտիր ու տակներովը կարող է մրցիլ բոլոր նմանօրինակ հաստատութիւններու հետ. Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնները կը կատարուին կարելի եղածին չափ փութով և խնամքով։ Ա. Նազարեան էֆ. ամէն ջանք ձեռք առած է իր յաճախորդները գոհ թողելու համար։ 50—34

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ

Բերա, Թաքսիմ փողոց, Թիւ 10

Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւն, ներէ զատ կը դարմանէ մասնաւորապէս և խնամով Ջղային տկարութիւնները, ..., ... հիւանդութեանց։ Իր տանը մէջ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջը։ Դչ. օրերը 7էն 10 ձրի աղքատաց։ 24—19

ՕՐՄԱՆ, ՄԷԱՏԻՆ ՎԷ ԶԸՐԱԱԹ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Գասթամունի վիլայէթի տախթլիննտէ քեային Զաղֆրանպօլու գազասընտա հուտուտը մալիւմէ իլէ մահտուտ Դէրէլի Գէլ վէ Եալընըզճա Ուլուն Չամ վէ Ֆօմաղլը վէ Գալընճա վէ Աք-թաշ վէ Մէլէք Նամ միրի օրմանլարընտան 10 սէնէ միտտէթլէ վէ չէրաիթը մալիւմէ իլէ մէվգիի միւզայէտէյէ վազ իտիլէն էվրագը հավասիս վարաքասը էվվէլճէ նէշր ու իլան օլունան 20000 մէթրօ միքեապ մէշէ, վէ 40000 մէթրօ միքեապ չամ, վէ 20000 մէթրօ միքեապ քէօքնար քի ճէման 80000 մէթրօ միքեապ մուհթէլիֆ իւլճիւ քերէսթէնին միւտտէթը միւզայէտէսի հասպէլիւզում իշտու 317 սէնէսի նիսանընըն 25ինճի կիւնիւնէ գատար թէմտիտ իտիլմիշ վէ միւտտէթը մէզգիւրէ խիթամընտա պիր հաֆթա միւտտէթլէ ... ... պէտէլլէրի ... 100 զր. հէսապըյլա 29 վէ չամըն 24 վէ քէօքնարըն 16 զր. պէտէլլէ իլէ Թալիպի Էօհտէսինտէ պուլընմաղ օլտուղընտան, ֆիյաթը մէզքիւրէ իւզէրինէ զամմ իլէ թալիպ օլմագ ... բէյ ... 100տէ 5ինէ միւսավի Նագտ վէ եախուտ Նագտա մուգապիլ թահվիլաթ տէրօզիթօ ... Տէրսաատէ Օրման վէ Մէատին վէ Զըրաաթ Նէզարէթը ճէլիլէսի մուհասէպէսինէ վէ մահալլինտէ վիլայէթը միւշարէլէյհա Օրման սէր միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի զըմնընտա իլանը քէյֆիյէթ էյլէտար օլունուր։

19 Նիսան 317

ՅԱԿՈԲ ՏԻՒԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշայի Եոքուշը, Թիւ 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու և տնուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ունենալով վաճառատունս յանձնարարուած տնօյշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաև ֆանթազի և ուրիշ տեսակ չաքարներու նոր մթերք մը։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները չատ աժան են։ 104—34

ԳԻՆԻ, ՕՂԻ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔ ԽՆԴՐՈՂՆԵՐ ԴԻՄԵՆ

ԻԶՄԻՐ, Հայոց Առաջնորդարանի փողոց

ՄԵԾ ԳԻՆԵՏՈՒՆ ԳՈՒՇ ԱՏԱՅԵ

Այս հանրածանօթ գինետան մէջ կը գտնուին Գուշ աղայի զուտ խաղողէ շինուած գինիներ, օղի, քօնեաք, ..., ... և ամէն տեսակ մասթիքա։

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐՈՒԱՆ ԳԻՆԻՆԵՐ

Կ. Պոլսէն և գաւառներէն եղած խնդրանքներ—մեծ կամ փոքր քանակութեամբ—անմիջական ճշդութեամբ ու արագութեամբ կը կատարուին։

Գինիները ԽԻՍՏ չափաւոր

նամակով պէտք է դիմել

ՍՏԵՓԱՆ Մ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հայոց Առաջնորդարանի փողոց, ԻԶՄԻՐ 35—20

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. արդիւնաբերութեան տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը չորս 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիշլի ճամբայ, Կալաթա-Սէրայի դիմաց։

Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին քովը, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

Պոլիս, Սուլթան-Համամ Թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոն Թիւ 13։

Նեղծէրեն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

Վաճառատուն Կարմիր Աքլոր

299, Մահմուտ Փաշա, Ստամպօլ, 299

Օրինակի համար, 80 զր.ի տարանք գնողը 20 զր. կանխիկ և Թացեալին համար չաբաթը 5 կամ ամիսը 20 զր. պիտի վճարէ։ 160 զր.ի գնողը 40 զր. կանխիկ և չաբաթը 10 կամ ամիսը 40 զր. պիտի վճարէ։ Եւ այսպէս չարունակաբար, սոյն համեմատութեամբ։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828 - 1829ԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1899 տարւոյ վերջը հատուցած վնաս	240 միլ. Ֆր.
1899ին գանձուած ապահովագին	19½ » »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	105 » »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	18 միլիառ Ֆր.

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1899 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	99 միլ. Ֆր.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	253 » »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	150 » »

Որ ընթացիկ ապահովագրութիւններու գումարին հետ կը համեմատի 60% ինչ որ «ԻՒՆԻՕՆ»ի ապահովագրուողներուն մեծ երաշխաւորութիւն մը կուտայ, ՈՐՈՒ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՈՒՐԻՇ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։

Արեւելքի համար զեղչուած գիներով մասնաւոր սակացոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ոևէ ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարումը, որով «ԻՒՆԻՕՆ»ի ապահովագրուողները ԶԵՐԾ են այն ճանքերէն ..., որոնց կ'ենթարկուին միշտ այն անձերը որ Շահաբաժիններու ... (accumulation des bénéfices) ՑՈՒՈՒ ԵՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ... ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի տնօրէնութեան կեդրոնատեղին՝ ՂԱԼԱԹԻԱ, Օսմ. Պանքային դիմացը, Թահթալըրուն խանը։ Գործ.ք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ, ՓԱՍՏԱԲԱՆԱՑ ԵՒՆ.

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու և Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական և դատական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ինչ վիճակի մէջ են, 30 զր.ի դրոշմաթուղթ թող ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ Էֆ.ի գրասենեակը, և անմիջապէս իրենց ոևէ հարցումին պատասխանը կը ղրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ ղրկեն։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐ.

Ամբողջովին վճարեալ

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ՝ Հալաճեան խան. Գարաքէօյ, Կամուրջին մօտ.

Ենթ-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւնց Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթուղթերու։ — Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։ — Պօրսայի հրամաններ կը կատարէ։ — Կտրոններ կը վճարէ։ — Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։ — Արժէթուղթեր կ'ապահովէ։ — Դրամ կ'ընդունի Ջեբի հաշուով։ — ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կու տայ։ — Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Ենթ-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։ — Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։ — Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերութեամբ սատանալով, և կամ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս թէ արտասահման վաճառման համար։

ՏՈՔԹ. ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Մանկաբարձ, և մասնագէտ բժիշկ կիներու ախտերուն և ջղային հիւանդութեանց։

Սոյն բժիշկը, որ երկար տարիներ Պոլսոյ մէջ ճարտարապէս իր արհեստը ի գործ դրած և ապա մէկ քանի տարիներ ևս Բարիզի մէջ մասնագիտական ուսումներով զբաղած է, կը գտնուի Բերա Մեքթէպ-Պայրամ փողոց 29 Թիւ տունը։

Իրեն մասնագիտութիւն ընտրած է մանկաբարձութիւնը, և բժշկութեան էն վերջին և կատարեալ մեթոտներուն համաձայն կը բուժէ կիներու ախտերը և զանազան ջղային հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ ուրիշ հիւանդութիւններ յաջողապէս կը բուժէ ելեկտրականութեամբ նորագոյն մեթոտով, մինչեւ իսկ չատ պարագաներու մէջ ազատելով հիւանդը սոյն միջոցաւ վիրաբուժական գործողութեան մը պէտքէն։

Ռէօնթկէնեան հրաշալի ճառագայթներով կը քննէ, կը գտնէ դիպուածով կլլեւած կամ ոևէ կերպով մարմնոյն մէջ մնացած դրամ, գնդակ, ասեղ են., ինչպէս նաեւ կոտրած կամ տեղէն խախտած ոսկորները, ստամոքսի, աղիքներու և երիկամունքներուն մէջ գոյացած քարերը կամ ուռերը, և վերջապէս սրտին և թոքերուն մէջ գոյացած հիւանդութիւնները, հիւծախտին զանազան աստիճանները, և անձի մը՝ հիւծախտի ենթարկուելէն առաջ՝ դէպի այդ հիւանդութիւնը հակամիտութիւն ունենալը կամ ոչ։ Այս բոլորը կը ցուցնէ (radioscopie) այցելուին. և ի պահանջել հարկին տանց լուսանկարն ալ հանելով (radiographie) յաճախորդին կուտայ իբրեւ մուրհակ։

Տքթ. Ջիլինկիրեան ամէն օր կէս օրէն վերջը հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, և հինգշաբթի օրերն ալ նոյն ժամուն ձրիապէս կը դարմանէ աղքատները։ 30—44

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԵՐՄԼԵՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղինաց վաճառատուներուն էն հինը և էն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն և տեղը փոխած չէ, և իր տէրը Գ. Երմլենեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Երմլենեան և Ընկ. վաճառատուներուն հետ ոևէ յարաբերութիւն և կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին գիտել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (92)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Ա.

ԴԱՐՕՒ ՄԸ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

ԺԷ.

ՍՈՒՊԻԶԻ ԱՄԲԱՍՏԱՆԱԳԻՐԸ

—Ընդհանուր դատախազի՞ն ուղղուած էր։

—Այո՛, Տէր նայիմ։

Ժէրաա ճակատը չփեց, կը զգար թէ գլուխը մամուլի մէջ առնուած էր։ Ցանդիմանական նայուածք մը նետեց Ռոլանի վրայ մրմնջելով.

—Ինչու համար զիս գինովցուցիք...։

Ապա կաշէ պարկը կանակը անցընելով հարցուց.

—Երկուքդ ալ այդ նամակը անպատճառ կուզէ՞ք։

—Այո՛, պատասխանեցին Ռոլան և Սուպիզ՝ միաբերան։

—Լաւ ուրեմն, չպիտի տամ, գացէք Նոնթի ընդհանուր դատախազէն ուզեցէք։

—Ժէրա՛ռ, գոչեց Ռոլան զրգռուած։

—Մնաք բարով... ուրիշ ըսելիք չունիմ։

Ցրուիչը այս ըսելով գողգոջ քայլերով մեծ ճամբուն մէջ հեռացաւ։

Սուպիզ յանկարծ գինետան խորը վազելով հրացանն առաւ, և դուրս ելած առանց ձեռքը գլխարկին տանելով ըսաւ Ռոլանի.

—Պ. կոմս, իրաւունք ունիք, դուք յանցաւոր ըլլաք թէ ոչ, վաստուի՞ն մը, ոճի՞ր մըն էր ըրածս...։ Մնաք բարո՛վ։

—Սուպիզ, ո՞ւր կ'երթաս, գոչեց Ռոլան՝ սարսափահար։

—Բնաւ հոգ մի՛ ընէք, վնաս մը չունիմ ձեզի...։

Անտառապահը այնքան գրգռուած էր որ Ռոլան չուզեց անոր հետեւիլ, սակայն նամա՞կը, այդ աղետալի նամակը կը հեռանա՞ր ցրուիչին հետ...։ Անպատճառ պէտք էր իրեն այդ նամակը, հետեւաբար դրամը վճարելով վազելով հետեւեցաւ ցրուիչին, որ ետքաքաշէր քայլին սահպուած էր կանգ առնել։ Հէգ տղուն աչքերուն վրայ կարծես քող մը քաշուած էր։

Քիչ մը եւքը Ժէրաա ծառի մը կոճղին վըրայ նստաւ, պարտասած և երկու վայրկեանէն սկսաւ քնանալ։

Ռոլան ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց և չորս կողմը արագ նայուածք մը նետելէ ետքը ցրուիչին մօտեցաւ, զոր գըտնելով անտառին մէջ տարաւ։ Ցեառոյ կաշէ պարկը բանալով նամակը փնտռեց, և չուտով գտնելով ուրախութենէն յառաջ եկած սարսուռով մը գրպանեց զայն ու արագ քայլերով խո՛յս առաւ։

Ժամ մը եւքը ցրուիչը կը սթափէր իր թմրութենէն։

Երբ Ժէրաա աչքերը չփելով բացաւ, զարմացմամբ տեսաւ թէ անտառին մէջ չորցած ծառի ճիւղերու վրայ պառկած էր։

Ցուրտը մինչեւ ոսկորները անցած էր։ Հէգ ցրուիչը ուզեց ոտքի ելլել։ Գլուխը կապարի նման ծանր էր։ Ցանկարծ յիշեց թէ այդ օրը ո՛ւր անցուցած էր, և թէ Ռոլան ալ Վիլֆռաի պատահած էր։

—Ա՜հ, ըսաւ Ժէրաա, կ'երեւայ թէ գինովցեր եմ...։

Եւ Պլիսոն տանող ճամբան ձեռք առաւ։ Ցրուիչը վախ չունէր իր պետերէն մեծ յանդիմանութիւն մը լսելու, որովհետեւ ժամ մը ուշ մնացած էր։ Հետեւաբար հանդարտ սրտով կը քալէր ինքնիրեն մրմնջելով.

—Ըսել է մեկուկէս չիչ գինիով կը գինովնամ եղե՞ր, վա՛յ անպիտան։ Ես կը կարծէի թէ կարող եմ մինչեւ 4-5 չիչ կոնծելու։ Բայց չիւսակն ըսելու համար պարպած վերջինի բաժակս քիչ մը ծանր եկաւ ինծի, կարծես թէ խմած գինիէս չէր, այլ թմրեցուցիչ դեղի մը բաղադրութիւնը...։ Հիմայ հասկցա՜յ, այդ տղան ուզեց զիս գինովցնել անշուշտ Սուպիզին նամակը ետ առնելու համար։

Ցեառոյ կանակէն կաշէ պարկը հանելով սկսաւ մէջը փնտռել մրմնջելով.

—Եթէ այդ նամակը գտնեմ, ըսել է թէ սխալած եմ...։

Նամակը չկա՜ր։

—Ա՜հ, թշուառական, գոչեց Ժէրաա, գողցե՜ր է... չեմ սխալեր, զիս թմրեցուց զայն ձեռք ձգելու համար, ըսել է չո՛ւ ծանրակշիռ պարունակութիւն մը ունէր այդ նամակը։

Ցրուիչը այս մտածումներով պաշարուած էր երբ տեսաւ որ Պլիսոնի մօտեցած է։ Ի՞նչ ընթացք պէտք էր բռնել։ Ամէնուն պէս ինքն ալ ժամանակէ մը ի վեր իմացած էր որ Սուպիզ գինովութեան վայրկեաններու մէջ Ժիւռոնիայի սպանութեան վրայ կը խօսէր, և թէ գաղտնիք մը պիտի հաղորդէր Արդարութեան։

Ժէրաա հիմայ ամէն բան բացորոշ կը տեսնէր։ Անտառապահին նամակին մէջ Ռոլանին դէմ ծանր ամբաստանութիւն մը ըլլալուն համար է որ, պատանին նամակը ուզած էր գողնալ։

Ի՞նչ պիտի ընէր ցրուիչը, պիտի խօսէ՞ր թէ լռէր։

Ժէրաա, հակառակ Ռոլանի դէմ ունեցած ոխին, ամէնէն ապահով և անվնաս ընթացքը բռնեց։

Լռեց։

ԺԸ.

ԽՆԴԻՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԿՆՃՌՈՏԻ

Նոյն իրիկունը Բոլէգ, դեռատի դատաւորակալը, Միլլէգարէ՝ անտառապահին տունը գնաց, ուր տեսաւ որ Մառի մինչեւ իրիկուն անօթի մնացած կուլար ու կը հեծկլտար։

Բոլէգ յիմար աղջիկը Թեւն առնելով Վիլֆռաի դղեակը տարաւ, փոքր կնատեցուց և սակաւի մը մէջ քիչ մը ուտելիք գնելով անոր հետ միասին դարձաւ անտառապահին տունը գնաց։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՔԻՔԷՔՃԵԱՆ